

Avui

PREMSA
CORONA

ANY VII - N.º 65 - SEGONA ÈPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - DESEMBRE 1991

NADAL

Nadal ja s'acosta,
poc a poc ja ve
tot baixant la costa
de l'Any fugisser.

Cau mansa la pluja
mesclada de fred,
de la llar se'n puja
el fum tot solet.

Ja toquen Matines
les campanes fines
del vell campanar.

Un vellet tremola,
la vida s'escola
i l'Any se desfà...

J. S.

Maquetatge: Serafi Guiscafré
Arturo Pomar**Dibuix:** ARPO**Fotografia:**Julio Infante
Miquel Mestre Ginard**Repartidor:**

Joan Bujosa Tous

Coordinació: Joan Bujosa Tous
Mª Àngels Piñeiro**Redacció:**Serafi Guiscafré
Mª Àngels Piñeiro
Tomeu Femenies Sard
Joan Sard
Josep Cantó**Col·laboradors:**Antoni Ginard
Miquel Mestre Ginard
Miquel Morey
Josep Melià**Pseudònims:**En Pinxo de Son Recuit
Es Santanyiner
Un de fora poble
Nureduna
Gafese
CEFE
ARPO
Es Sant Pere**Administració:**

M.A.P.E.

Cobrança:

Alejandra Infante

Direcció Artà: ConjuntaC/ Cardenal Despuig, n° 8-10
Telf. 83 66 52 - 83 62 49**Publicitat:** 83 66 52 - 83 62 49

ARTÀ: No se responsabiliza de los conceptos vertidos por sus colaboradores, ni se identifica necesariamente con ellos. La opinión de la Revista se expresa únicamente a través del artículo editorial.

Dipòsit Legal PM 203-1983

Impressió: Imprenta Politécnica
Tel. 71 26 60. PALMA

Un cierto desencanto invade a nuestra gente. Ultimamente hemos escuchado opiniones que confirman esta aseveración. Añoran; echan de menos, tiempos pasados. Desde nuestras páginas quisiéramos exponer nuestra opinión al respecto.

No es la democracia culpable en modo alguno de la corrupción, la inseguridad ciudadana, el desfase económico, el abandono a la agricultura. Al contrario los cauces democráticos permiten aflorar la vena oculta.

Solamente por la defensa de unos principios es grande la democracia. La libertad.

Por ella pueden padecerse cuantas desazones nos traiga el sistema.

Un hombre sin libertad es un pedazo de materia.

Y la esencia de esta libertad es la expresión.

Poder manifestarse, libremente sin ambages ni ataduras es la más grande opción a que podemos aspirar.

Esta misma libertad de expresión es la que debería contener a los políticos en la corrupción que suele otorgar el poder.

En democracia el hombre con poder puede ser presa de la corruptela exactamente igual que en la dictadura.

La única diferencia que con aquella, se sabe, explaya, se hace patente y el pueblo, el ciudadano puede juzgar.

Falta saber si nuestro pueblo es lo suficientemente adulto para exigir el fin de los políticos corruptos.

Lo que no puede ser es esta sensación de que nunca pasa nada.

Se descubren diariamente irregularidades en la administración de bienes del Estado y vemos que políticamente no ocurre nada, y judicialmente tampoco.

Descaradamente son obstaculizadas las comisiones y los jueces no tienen el auxilio necesario para sus indagaciones.

Desde los medios de comunicación se acusa, se señala al corrupto y ni se exige la reparación del denunciante ni se corrige la acción del corruptivo.

Estos hechos son los que producen la sensación de que todo es inútil, que se seguirá siempre así, se despoja de prestigio al político y se llega a la conclusión, equivocada, de que democracia es corrupción.

Creemos que no.

Debemos ante todo autoconvencernos que cada uno de nosotros somos cómplices cada vez que callamos ante la injusticia. Debemos convertirnos en parte interesada de esta sociedad que bulle, ruge y se estremece en los avatares de la vida diaria.

Alejar la timidez ante la autoridad que nosotros mismos hemos conferido y exigir limpieza en sus actuaciones.

Actuar libremente en una palabra. Sin compromisos ni ataduras. Nuestra libertad sólo termina cuando invade terreno ajeno.

Mientras, ejerzámola con toda la fuerza para terminar con este estado de cosas. Si no obramos así, no exijamos resultados.

Los resultados vendrán dados por la acción conjunta de todos nosotros.

Y lo último que debemos perder es la fe en nuestra fuerza como pueblo.

Sa Colònia

Como en el número anterior, tenemos que empezar mencionando que el tiempo hace honor a la época, pues en lo que va de mes de Diciembre, la temperatura ha sido algunos días bastante fría, obligando a colonienses y visitantes a desempolvar algunas prendas de abrigo, para luchar contra los elementos de viento y lluvia.

Debido a la proximidad de las principales fiestas del año, esta croniquilla ha tenido que ser redactada sin poder esperar a que se hubieran resuelto algunos asuntos iniciados en Noviembre.

Boda en la Colonia.— El sábado, día 7 de este mes, en la Iglesia Parroquial de la Colonia, con su altar adornado con preciosas flores blancas, unieron sus vidas en Santo Matrimonio la Srta. coloniense Margarita Orell Ferriol y el joven artanense Juan Ginard Nicolau.

La ceremonia resultó emocionante y simpática. Los bancos de la Iglesia no fueron suficientes para acomodar a todos los asistentes, pues algunos tuvieron que presenciar la ceremonia de pie en pasillos y entrada. Este lleno da muestras de los muchos amigos que quisieron acompañarles en tan importante acto.

Luego de la ceremonia, los invitados fueron obsequiados con una suculenta comida en el restaurante de Son Sant Martí.

Enhorabuena a los contrayentes, deseándoles mucha felicidad y suerte en su vida matrimonial, y que les resulte agradable su viaje de bodas, que parece ser se desarrollará primeramente con un ciclo interior, acabando con una interesante salida al extranjero.

Traída de aguas.— Siguen las obras reslataadas anteriormente, pero ahora debemos citar una novedad: La carretera de salida de la población permanece cortada desde Ca'n Pentinat al cruce de la de Belén, por lo que los accesos y salidas tienen que hacerse, mientras dure ese tramo de obras, por las rutas de Mont Ferrutch o desvío de Ca'n Blanch.

Concierto en Centro Cultural.— Para el Domingo 29 de Diciembre, el Centro Cultural, en combinación con un voluntarioso coro de Binisalem, van a dar un concierto después de la Misa Dominguera de la tarde. Empezará alrededor de las 19 horas, esperando que los que asistamos a él nos vamos a pasar una minivelada muy agradable, como ha ocurrido ya otras veces.

Enhorabuena al Centro Cultural y gracias anticipadas al Coro Binisalemense, por su decisión de querernos deleitar con su arte.

Campeonato de Truc.— Aunque esperábamos poder comentar ya los resultados en este número, no ha sido posible todavía. No se han podido jugar todas las partidas, pero sigue el entusiasmo. Prometemos que al saberse los resultados finales, daremos a conocer quienes han sido los campeones.

Es lógico que, cuando en una competición de esta clase toman parte tantas personas, surja algún imprevisto que oasione el normal retraso.

Club Náutico.— Para el sábado, día 21 del mes actual, el Club Náutico ha convocado una Asamblea General de Socios.

La 1ª convocatoria será a las 17 horas, y, si se necesitan, la 2ª y 3ª se iniciarán a las 17'30 y 18 horas, respectivamente.

En los avisos remitidos a los socios, se detallan los asuntos a tratar, que son, en resumen: Presupuestos, Memoria, Proyectos..., etc. Se recomienda que los asistentes concurren provistos del D.N.I. y carnet de socio.

Felicitación de Fiestas.— Para terminar mi aportación al presente número, último del año, no me queda más que desear unas Felices Pascuas y Próspero y venturoso Año Nuevo, a Artanenses y Colonienses, se molesten o no en leer estas líneas. ¡A todos!

Colonia de San Pedro, Diciembre de 1991

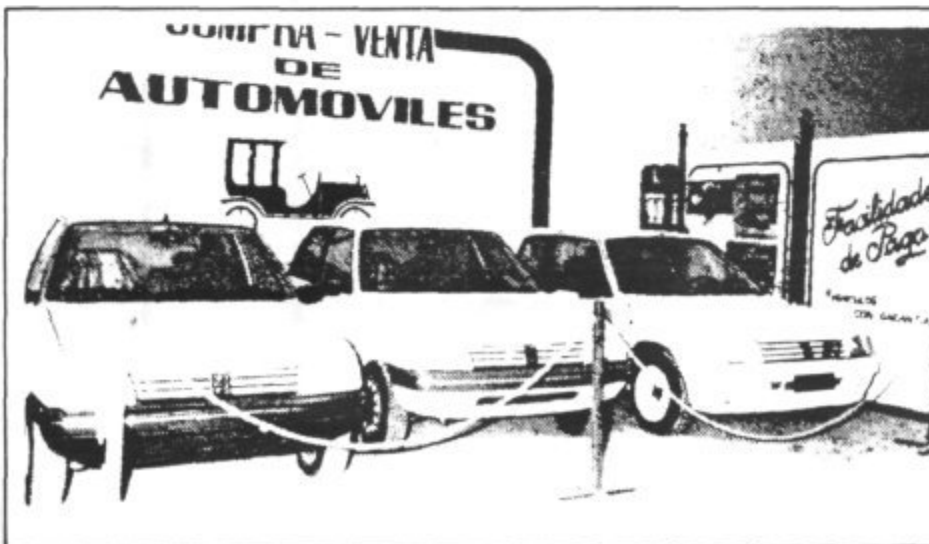
JOSÉ CANTÓ PLANISI

Enlace Ginard - Orell

"laCaixa"

EN ARTÀ
Servicio Cajero Automático
24 horas.

TALLER MECÁNICO
MIGUEL GENOVART

Reparaciones en general
Compra y venta de automóviles

de todas las marcas y modelos,
nuevos o usados
Ctra. Sta Margarita
Telf: 83 60 12 ARTÀ (Mallorca)

Bartomeu Nicolau Llaneras
«Mola».

Si de veres el dimoni s'endola quan la gent riu, és ben cert i assegurat que pel que fa a En Tomeu Nicolau Lliteras, Mola, En Banyeta verda ha perdut el riure i el motlo de fer rialles. En Tomeu és un personatge insòlit. De l'alegria n'ha fet i fa, sant i senyal. La brui-xola personal no li assenyala altre rumb que el de la felicitat. Sempre està content, mai no el veureu descantat ni musti. Que bufa de tramuntana? Bé, ja ens abrigarem a migjorn. Això ve a dir que res l'espanta maldament el món rodi de capoll. Set n'han entrades, però si només en surten sis, que es fassi la trone-ta, i a Ca Déu el pecat i el pecador, tan-

mateix anar a penedir-se a Roma, és un disbarat anc que els romans diguin *spaghetti* als fideus secs.

En Tomeu té 66 anys. Diu que tota la seva vida és com un tromp-xol ballari perquè són incomptables les voltes que ha donat. Deixem-lo parlar: «I lo bo és que sempre he caigut allà mateix. Saps que ho és de gros es fandango. Mira, però assegura't que sa cadira no passi per ui. De petit, pensa si jo era menudó, que ses anquetes encara no estan un forc par damunt sa terra, i ja m'endossaren ets aspres de Son Terrassa. Remumareta meva quins 7 anys vaig passar! En vols de cala-mitats. Que nancrecut i que d'estrumbols vaig haver d'escapollar! Fe-te'n comptes: Avarques de sola d'auto i empenes engafatades de coriols de fil ferro, i per travador, un cordell de dues cames fet amb ventalls de palmes verdes. Nyispa és bètol si agafaves una palma de s'ull, ja tenies es Dijous Sant a mitjan carnaval, perquè sa madona esqueinava just una lloca pollera en ullar milana. És que tot era un enquentendre; talls de fred pes garrons, mosteles per ses mans, esquerrinxades, bòfegues, escarpells; això, en quant a sa pell, perquè si haguessis vist es calçons, hauries dit: Vaja un mapa de colorins, perquè entre tacos i genolleres, tant me coneixien de costat com d'esquena i me fitaven més per sa roba que no pels aires.

Record que es rabasser «ancós» estava tan espès de sarzidures com una tela de cedaç de forats. Però lo que més m'atabacava era es poc rotlo que ses eines que el Bon Jesús dotà a tots es mascles, tenguessin tant poc lloc per anar alloure, perquè dementres jo creixia, sa colga calçonera s'ajupia manades desfetes.

Ja al-lotell, Es Ferriols de Son Morey Nou me tengueren un any sencer. Llavors, de Mare de Déu a Mare de Déu, en ets Olors amb En Miquel Carrió i es seu germà Toni d'amos. Per canviar d'aires, l'amo En Miquel Sard en feu un escolt i feta està sa barrina; a S'Alqueria Vella mos n'anam. Després, i tenent que tampoc m'havia de fer massa lluny, cinc anys amb sos Pambolis a Sos Sanchos. Misses dites amb aquests, Es Pambolis vingueren a la vila i es dos primers anys vaig seguir amb ells. No tens una ansa per aferrar-te? Si? Idò aferra't, que ve lo bo: 10 anyades ho has entès bé? 10, he dit 10, a es Racó amb L'amo En Jeroni Bou. Això és diu tenir més resistència que un molí de vent, perquè es Racó es sol sortia abans de pondre-se. A la fi toc el dos, i vaig pegar de peus a Sa Cova amb L'amo En Biel Fideuer. Per una d'aquelles coses, ves a cercar-les tu, ara, em perpens i resol de fer l'invent apropet des poble. Així que no hi ha pensament que no dugui sa seva coa. Au Tomeuet, de messes amb l'amo En Tomeu de Sa Creu Vella.

Un diumenge dematí, fent sa digandola per Ca Na Roca, En Lluís des Rafal m'escomet, i ja tens En Mola 10 anys a Sa Canova. Allà guanyava quaranta duros cada mes. Que saps fer números, tu? Si? Au, fe comptes i mira si t'enginyes a debanar aquest cabdell: a un que li entren 200 pessetes, en paga 80 de renda de casa i 100 de mobles a En Jaume Escolà, quantes n'hi queden per passar es més? Ne sobren 20, no és ver? Però sa solució no és sebre lo que sobra, sinó com sa família treu es carro amb quatre duros en trenta dies. No, no, no la te buidis a sa closca! Escolta; es diumenges a fer rabasses d'arbocer. D'una carretera En Toni Nebot, de Sa Central, pagava 10 duros, venent-ne una cada quinze dies, poria treure es biaxos. Si no ho creus, demana-ho a En Pere Papa que ell i l'amo En Llorenç Nonga les me pesaven.

Acabada sa lloga a Sa Canova, a ballar es boleros per vila amb l'amo En Pere i En Pau i l'amo amb qualsevol, fins que En Toni Llanut me convidà per cuidar-me de Son Caminal. Des d'aleshores he fet de passatu i passa-corb i ja me veus: encantat de la vida».

—«Tomeu, deus tenir un curriculum molt saborós!»

—«No sé lo que has dit, però t'he entès. Et diré que durant 24 anys, per Sant Antoni vaig ser es dimoni gros. En posar-s'hi que heu pag: Bones banyes i qui l'ha feta que l'engrons, havés anat viu que Pas-co cau darrera el Ram. Uep, uep, per haver-te dit això no m'han de dur a sa pressó, perquè si així fos, t'hauries de cuidar de sa meva família. Des companys dimonials, En Jaume Cuní va ser un dimoni ideal

En Tomeu amb la seva esposa Francisca Ferrer Joan i el seu net Rubén Parra Nicolau.

CENTRE COMERCIAL

JONC

SABATERIA I VIRMERIA

ENCÍS

PERFUMERIA I LLENCERIA

C/. Gran Via, 2

Tel. 83 50 66

ARTA

BOUTIQUE

SEDUM

DISTINCIÓ UNISEX

NADONS

BOUTIQUE INFANTIL

i farest. Amb En Toni Cuni (germà d'En Jaume, epd.), un dia anàrem a treure moniatos a Sa Creu Vella. S'horabaixa n'amagàrem un bon raig dins una carritxera. Entre i entre, i sense deixar cap sec ni capoll, les mos menjavem bruts de terra, i si qualqun tenia rama aferrada, tot per endins s'ha dit... Si haguessis vist com de tenyides teniem sa cara i ses caixeres...».

En Tomeu està llançat. No té sossec verbal, és un tèrbol.

—«Calçetins? Tènia vint anys no n'havia tingut mai. Cap missatge anava a cas metge per mossegades de sabata ni per mal d'estrenyiment; en tot cas, per estrençar ses caguets. Paper de water? Vés, homo, vés, on vas tu amb semblants veroles? Un mac maressens d'aquells com una pedra tosca, perquè està fet d'una mena rasposa i aposta s'aferra i gratella, fins i tot, que, si no anaves ulls espolsats, se'n du es pèl que sol créixer per dins s'esclètxa culera. No riguis, no, fotre de guitzero, i que no col·legeis que diguent sa veritat no s'erren? Jo no comprenc com llamp avui en dia sa gent va tan restreta, quan en es meu temps tothom anava més llis que una anguila».

—«Els metges diuen que l'actual sistema alimentari és pobre en fibres...?».

—«Fibres? Febres, dic jo. Espera un poc que ara li fan es mànc. Jo, de 100 butifarrons ne veia 98 i en menjava dos. S'arròs brut, ni que fos un parent llunyà. Escudella, patates fregides amb carn de s'hort, sopes, retalons de formatge (més mals d'haver que un clau de ferradura), quatre olives amb un tascó de pa moreno, un càpit d'aigo, dues figues seques i ja tenies fines que donar a ses barres. Pastaven un pic per setmana i llavors, sí, es migdia treien coca fresca i llaurant dins es sementer, trabucades les onze, des de ses cases t'investia una oloreta...».

—«I a l'apartat higiènic, Tomeu, quina importància li donàveu?».

—«Hauries d'enrraonar d'una altra manera i dir sa bugada. A Sa Canova jo no tenia cap moment buit perquè es vespres pujava a la vila i ses frissances de tocar mare eren freturoses. Per això, me rentava amb una fregada; un nyorro de sabó fort, peus a dins brullola i un cànem de saqueta a sa respata de sa cadira. Era qüestió de rumir, perquè érem onze missatges i no pories deixar sa missa per ses completes».

—«Així mateix a Sa Canova hi havia molt de personal».

—«Fe caramull i heu sabràs: Sis parellers, un carreter, pastor i mosso, un porquer i un al·lot totes-feines. Ara que caig: es millor pareller que jo mai he vist va ser En Tomeu Balaguer des Bar».

—«Combregues amb les idees del jovent?».

—«No diguis grosseries. Per massa pa tenen mal any. Les mires es «baño» i resta ple de potingues; ni que fos una apotecaria, quan jo només disposava pedra de sabó d'olors que sols era útil per llevar sa tinya i no me llevava es calls, perquè tot era un. Anava a Sa Canova amb una bicicleta de cuc amb un tacó de goma a sa roda de darrera. Entre es tacó dítxos i es fuell des crespell esbravat, es tutups que pega-va pes camí, en arribar a es Coll de Morell ja tenia torns de cap».

—«Què opines de la Sida?».

—«Que qui vol prendre forat, prengui es de caseva, perquè aubelló que no coneis, que l'escuri un altre. A es sant de la Mort, ningú li fa novena».

Per la nostra part, hem respectat al màxim les paraules d'En Tomeu Nicolau Lliteras. En el cas que ens ocupa era necessari fer-ho així.

El dimoni gros, aquest personatge familiar dins el panorama artanenc que En Tomeu ha representat un caramull d'anys.

ELECTRODOMESTICOS

ALQUILER DE PELICULAS

INSTALACIONES ELECTRICAS
VENTA DE ELECTRODOMESTICOS

JAIME MESTRE PAYERAS

Carrer Ciutat, 46 • ARTÀ

TELYCO FAX Y TELEFONOS

POMPAS FÚNEBRES ARTANENSES

Avda. Ferrocarril, 33 - Tels 56 30 96 - 56 39 34

LA SALA

LA OPOSICION TRABAJA FUERTE

El pasado día 10 a las 19'30 horas se celebró sesión plenaria con carácter ordinario en nuestro Ayuntamiento.

Quedamos muy sorprendidos al ver el trabajo que están realizando los dos grupos de la oposición.

El P.S.O.E. y el P.P. se han tomado muy en serio su trabajo en el Ayuntamiento, y si no a los hechos nos remitimos.

Un total de 11 puntos había en el orden del día, y de los cuales seis eran propuestas del P.P. y tres del P.S.O.E. El grupo de gobierno sólo aportó la aprobación de cuentas de tesorería de los tres primeros trimestres de 1991.

El primer punto era la propuesta del P.P. solicitar al C.O.P.O.T. la colocación de vallas metálicas al torrente del Millach y solicitar una capa de rodadura desde calle Abeurador hasta cruce de Capdepera.

Se aprobó ratificar dicha petición.

Hay que hacer constar que en el momento de discutir esta propuesta, las vallas ya se estaban instalando.

Nos preguntamos si los del P.P. tendrán enchufe en alguna parte, porque más rápido es imposible.

El segundo punto también del P.P. era solicitar a FEVE el traslado del estacionamiento del autocar de línea Arta-Palma, al estacionamiento autorizado (en la estación del tren) y la construcción de dos marquesinas para que los pasajeros puedan resguardarse de la lluvia.

Se dejó esta propuesta sobre la mesa ya que no gustó a la mayoría.

Creemos que es una iniciativa muy loable por parte del P.P. ya que el actual estacionamiento además de tercermundista es muy peligroso.

El tercer punto era la propuesta del P.S.O.E. sobre la gestión integral del ciclo hidráulico por parte del C.I.M.

Se dejó encima de la mesa, con interés de hacer un estudio por parte de todos los grupos políticos.

El cuarto punto era asimismo del P.S.O.E. y proponía limpiar «Són Cònsol» y arreglar el último tramo de la escalera del carrer «Mal Lloc».

El Sr. Alcalde dijo que esta «tontería» costaría cinco millones de pesetas.

Hubo ironías por parte de la oposición y nos pareció que era una excusa para no arreglarlo por parte del Alcalde.

El punto 5º y 6º eran la aprobación de cuentas de tesorería de los 1º, 2º y 3º trimestres de 1991.

Fue expuesto por el regidor Sr. Torres como cobrador del Ayuntamiento.

El mismo reconoció no entenderlo mucho pero el Ayuntamiento tiene un déficit o saldo negativo de más de 30.000.000 ptas. (treinta millones).

El Alcalde dijo que todavía no era para preocuparse.

Sres. lectores treinta millones son dinero, y más cuando el Sr. Pastor reconozca que muchas cosas no se pueden hacer porque falta presupuesto.

El punto nº 7 otra propuesta del P.S.O.E. solicitando al C.I.M. técnicos adecuados para redactar informes sobre actividades clasificadas.

Esta propuesta tendría de bueno que dichos informes saldrían gratis.

Se aprobó por unanimidad, quedando en hacer una prueba para saber si dichos servicios son rápidos.

Punto nº 8, propuesta del P.P. solicitando la instalación de un buzón de quejas y sugerencias, publicando un bando avisando a los ciudadanos.

Se aprobó por unanimidad.

Aunque no estaban en el orden del día también fueron incluidas otras dos propuestas, ambas del P.P. dado su carácter de urgencia.

Primer punto. Aplazamiento de la entrada en vigor del impuesto sobre actividades económicas.

El regidor del P.P. defendió dicho aplazamiento, alegando el mal momento económico que atraviesan actualmente las empresas de nuestro pueblo, además es un impuesto que todavía nadie sabe la repercusión que va a tener ya que en la mayoría de puntos de España incluyendo Baleares ha habido movilizaciones para aplazar dicho impuesto.

No logró convencer a los demás regidores ya que fue desestimada dicha propuesta.

El tiempo dirá lo que era mejor.

El otro punto y último de esta sesión fue también del P.P.

Solicitar al C.I.M. que el campo de fútbol «Ses Pesqueres» sea sede del partido de fútbol Real Madrid - Selección Balear que se celebrará con motivo del torneo de Pasqua de Benjamines, organizado por la conselleria de deportes.

El regidor del P.P. Sr. Sureda manifestó que ya había tenido contactos con dicha Conselleria y que casi seguro nos sería concedido dicho partido.

Se aprobó por unanimidad.

¿Qué pasa con las normas suasidiarias?

¿Qué motivos tiene el Alcalde Pastor para no hablar en público de las mismas?

Todas estas preguntas vienen a cuento, porque al final del pleno en ruegos y preguntas el grupo Popular pidió al Alcalde que explicase los motivos por los cuales se han devuelto las normas.

El Alcalde se negó en rotundo, y les dijo que si querían saberlo fueran a su despacho.

A nosotros como informadores, nos dió la impresión, de que el Alcalde no quería que se hicieran públicos estos motivos.

Se acabó la sesión, esperamos que los dos grupos de la oposición sigan por este camino, trabajando y aportando ideas para el bien de nuestro pueblo.

Foto: Margarita «Terres»

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS

Vía Mallorca, 36
Tels. 56 37 48 y 56 52 67
CALA RATJADA

QUATRE ESQUITXOS SOBRE LA NOSTRA LLENGUA

«Un dia que volem menjar carn, han penjat es carnisser», deia —encara ho diu?— el poble mallorquí. Només ens mancaria aquesta! Que després d'un any de donar sortida a aquesta secció, qualche lector de l'Artà ens envià a dir que justament aquest mes es volien entretenir amb les lliçons magistrals que ens han anat donant uns autèntics MESTRES —no carnisser!— de la llengua que es parla a Artà. Bona, seria una sortada que haguessin nascut ganes de tan noble casta!

Només passa que, per una vegada, tallaré ben aposta el ritme que ha seguit aquesta pàgina. He provat, ja durant 12 vegades, d'escampar quatre esquitxos sobre la nostra llengua. Talment com vaig assegurar a la primera introducció, mai per mai he volgut que guaitàs la trista impressió de què jo em convertia en mestre o mestret del català, modalitat mallorquina. Sols m'he encarregat —ho vaig prometre així— de presentar-vos veritables autoritats dins el camp de la filologia, de la gramàtica i del llenguatge del català-mallorquí. I

si qualcú s'estima més que just escrigui «català», que llevi això de «mallorquí» o «modalitat mallorquina».

La tasca que em vaig assenyalar fou bona de dur. He pogut pegar mà als escrits d'uns Mestres qualificats. Repassau allò que vaig escriure el mes passat sobre aquesta qüestió.

Més endavant, si Déu ho vol, coneixereu altres plomes, també brillants.

Avui, emperò, vull rompre la metodologia emprada fins ara. Perquè passa que ja fa una partida de messos que fou començada —dins Balears— la CAMPANYA DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA. I devers aquelles mateixes calendes es posava en marxa l'ENTITAT LÍ-NIA DIRECTA.

La premsa de les nostres illes s'ha mostrat receptiva davant dels dos dets esmentats. I no estaria bé que la nostra revista fes «orelles de cònsol».

Ençà i enllà no hi valen les «excuses de mal pagador». Ni mostrarà més que els peus —i no una mica de cultura— el qui li amollí els seus sentiments amb qualche frase com aquesta: «Jesús! Puja més sa corda que es bou!».

Ho paga ferm sebre de què va això de la NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA com la novella LÍNIA DIRECTA.

L'escrit que segueix ha estat un de tants dels que ha publicat LÍNIA DIRECTA (26 nov. 91, DIARIO DE MALLORCA).

Si pel cas interessa més informació, no dubteu en telefonar a aquest número: 71 75 03 (Ciutat).

UN DE FORA POBLE

Campanya de
Normalització Lingüística

LÍNIA DIRECTA.

“Que vol res?”

Un comunicant ens demana per què és que se solen emprar paraules “negatives” en sentit positiu (“que vol res, “que ha vingut ningú?”).

A les oracions interrogatives, condicionals i a algunes altres (que en vengui cap i s'hi posarà la mà; el dia que et faci res, m'ho has de dir), les formes *res*, *ningú*, *cap*, *mai*, *enlloc*, *pus* i *gensteneren* valor positiu (= ‘qualcú’, ‘qualque cosa’, etc.) i a les oracions negatives o quan s'usen totes soles en una resposta, tenen valor negatiu: —que en vols cap?, —no en vull cap! o —cap!; —que em diràs res? —res!

Totes aquestes formes procedeixen de paraules amb valor positiu, però el seu ús sovintejat a oracions negatives ha fet que s'arribàs a pensar que són només negatives, i això ha fet que s'usassin sense no (*ningú no en vol pus / ningú en vol pus*).

Vegem el valor positiu original d'aquests mots: *Cap* s'ha de relacionar amb el substantiu *cap*; *res*, amb el substantiu llatí *res*, que vol dir “cosa”; *mai* procedeix de *magis* (“més”) també llatí, com *pus*, del llatí *plus* (“més”) també llatí, com *pus*, del llatí *plus* (“més”); *gens* procedeix de *genus* (“raça”) i la formació de *enllocés* evident: “en lloc”.

El valor positiu originari d'aquestes formes es veu encara als reforçaments *ni mica* i *ni gota*. *Micaté* el valor de *gens* a Eivissa, com *gota* a altres llocs. El mateix valor positiu tenia al principi el reforçador de les negacions *pas*; aquesta forma significava, òbviament, “passa” (i convé dir que es va usar a les Balears amb els dos valors, positiu i negatiu).

A altres idiomes trobam el mateix *pas* del valor positiu al negatiu: al francès tenim *personne* (“ningú”), *rien* (“res”) i *pas*, imprescindible a les negacions (i a l'època medieval a més tenia *mie* “mica” i *goute* “gote”, formes paral·leles a les catalanes actuals) i el castellà té *nada*, del llatí (*res*) nata, “cosa nada”, o “res nada” (“cosa nascuda”); i a l'anglès *nothing* (de *no* i *thing*, com el català *no-res*) es veu la forma originària amb un mot de valor positiu i l'adverbi *no*.

Antoni Ignasi Alomar

Queixes de casos de no-normalització

A *línia Directa* rebem moltes queixes de ciutadans per casos diversos de no-normalització per part de les Institucions, d'algun dels seus càrrecs o d'alguns funcionaris: disposicions d'ajuntaments publicades al B.O.C.A.I.B. només en castellà (quan segons la Llei s'haurien de publicar en les dues llengües o només en català); autoritats que en actes públics s'expressen en castellà; anuncis institucionals als mitjans de comunicació; fulletons i cartells patrocinats per les Institucions, que els avalen amb el seu logotip, i que estan redactats en castellà o amb una presència ridícula del català...; fins i tot casos de funcionaris que, en rebre la queixa d'un ciutadà per una mancança flagrant del respecte degut a la nostra llengua, en fan befa descaradament.

Són casos particulars, en nombre insignificant en comparació amb el nombre d'actuacions i de textos normalitzats per part de les Institucions i de la bona voluntat d'un gran nombre de funcionaris. Però són suficients per desmerèixer aquestes actuacions positives i per donar lloc a crítiques dures per part d'alguns ciutadans, que argumenten, amb raó, que les actuacions positives són simplement normals, i que les anormals han de ser corregides amb diligència.

Per això hem volgut acusar recepció d'aquestes crítiques i assegurar als qui ens les han comunicades que en cada cas hem traslladat la seva queixa a la institució responsable a la Comissió Interinstitucional de la Campanya; que la gestió ha estat ben acollida, i que farem el seguiment dels seus resultats.

AINA MOLL

**LES ILLES BALEARS TENEN LLENGUA PRÒPIA.
EMPAU-LA SEMPRE!**

Fàbrica de Licors

Cerveces.

Licors nacionals i estrangers

DES DE 1890

Especialitat en licors mallorquins:
PALO, HERBES DOLCES I SEQUES,
ANIS SEC «LA ESTRELLA DE ARTÀ»

Carrer 31 de Març, 11

Tels. 83 60 38 - 83 62 07

Fax 83 52 80

ARTÀ

Comisario Castell

por ARPO

LA EXPERIENCIA ALUCINANTE DE «NA PAULETA»

EL VIAJE A GALICIA

La tierra llamada del Barbanza, ocupa en su mayor parte los montes llamados del mismo nombre, y se encuentra situada entre las riberas de la ría de Muros y Noya, por el Norte y ría de Aurosa por el Sur. Se trata pues de una comarca eminentemente costera, muy recortada geográficamente en la que destacan varios cabos de mar abierto, como el de Corrubedo con sus grandiosas dunas de arena fina, y fero de primera categoría, y la punta Falconceira, temida en los días de mal tiempo por los marineros del litoral.

Entre los montes de Barbanza y la tierra de Mahía, en medio de núcleos montañosos se elevan tímidamente los altos de Olerón y el pico del Treito. El río que baña el hermoso valle es el Rois, que serpenteante

Atravesamos un arroyuelo poco profundo y guijarroso...

a veces, saltarán otras, atraviesa un roquedo muy moldeado por la erosión del tiempo.

La tierra de Mahía, está formada generalmente por pequeñas lomas fértiles, suaves y ondulantes: Abundan los carballos, los sotos de castaños, así como también los sauces y abedules en las riberas bajas del río.

En uno de los recodos del Rois, entre Trajeito y Aguasantas, al pié del monte llamado Pedregal, se encuentra un pequeño núcleo de casuchas que los del lugar conocen por «El Son», curioso topónimo como otros tantos de Galicia. Es la aldea donde nos dirigimos.

El sendero bordeado de verdes pinos, espesos y aromáticos por el que rueda a trancas y barrancas el fogoso «2 caballos», esta surcado de profundos baches provocados por las pesadas carretas del país que uncen bueyes y vacas, resultando a veces tan angosto que la chapa de los parafangos del vehículo roza inevitablemente en los matorrales y salientes inesperados.

«El Son» no era más que una pobre aldea...

El mal llamado camino se estrecha cada vez más hasta convertirse en corredor no apto para la circulación a motor. Don Paco, después de sortear varios pedruscos y meterse sin remisión en un inmenso charco, logra aparcar el sufrido automóvil al lado de un mohoso crucero de piedra labrada donde un Cristo con cara de coñón más que de sufrimiento parece observarnos en un rito de indiferencia.

A pie y en silencio, el comisario Castell, don Paco y «na Pauleta» se deslizaron por una pendiente fangosa y resbaladiza que bordea un arroyuelo guijarroso poco profundo de aguas transparentes, cubierto en sus orillas de lujuriente vegetación. Luego de atravesar un minúsculo puentecillo de madera, el camino se ensancha repechón, montaraz, por el que subimos con cierta dificultad.

En lo alto de la cima donde el castañal florido se hace infinito, se divisa un bucólico paisaje formado por páramos verdes salpicados por motitas ocreas. Son las casas de los labriegos.

—Aun estas a tiempo de volverte atrás. —Dijo don paco a su hija Pauleta.

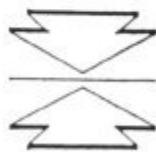
—¡No papá! Pienso llegar hasta el final.

—Entonces...! Adelante!

En el llano, encontramos otra vez el río que, en un tramo no demasiado largo corre bullanguero y rápido, sus aguas encañonadas en la estrecha gargante saltan desde la peña sobre las aspas del quejumbroso molino harinero.

El cercano ladrar de perros y cacareo de aves de corral, delatan a los caminantes que tras la espera arboleda se encuentra la pequeña aldea.

El caserío está formado generalmente por cobertizos de paja y casas enteajadas, por cuyas rendijas se escapan caprichosamente columni-

CENTRE DE RECOEIXEMENT
METGE - PSICOLÒGIC
ARTÀ

Avinguda Ferrocarril, 2, 1er.
(Damunt Bar Almudaina)

ARTÀ

certificats metges per
permís de conduir i
licència d'armes

OBERT

DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

tas de humo procedente de los lagares que, en aquellas horas del medio día están funcionando a tope.

—¡Bien! Esto es «El Sjón» —dijo Castell— quitándose la pipa de la boca con la que jugaba distraídamente desde hacía un buen rato. Ahora sólo nos falta localizar el cementerio.

—Y el pazo —puntualizó Pauleta— recuerde señor Castell que Andrés vivió en un gran pazo.

El comisario miró a don Paco que se encogió de hombros en un signo de evidente resignación, desde un principio la quimera de «na Pauleta» la consideró equinocial, sin embargo debido a la gran amistad que le unía a la familia, Castell accedió acompañarles.

—¡Señores! ¿buscan ustedes a alguien?

Agazapada bajo un cobertizo que servía a la vez de cuadra y leñera, protegida de la fina lluvia que empezaba a caer, se dibujaba la figura de una anciana de edad indefinida vestida de negro que daba grandes chupadas a un pitillo de los liados a mano. Sin duda era la que había interrogado.

—¿Podría usted indicarnos por dónde se va al «pazo» y también al cementerio? —preguntó Castell a la vieja greñuda.

—¡Ay! si Señor. Al cementerio, todo recto, y el pazo por el que ustedes demandan no puede ser otra que la casa del Andresiño, en la que vive su mujer Maruxa y sus cuatro hijiños.

—¡Murió! —interfirió don Paco.

—¿Quién murió, señor? —interrogó la vieja, poniendo cara de asombro.

—El tal Andresiño.

—No señor, el muy bala un día desapareció y nunca supimos más de él.

La vieja greñuda fumaba copiosamente, mientras Castell, don Paco y Pauleta la contemplaban curiosamente.

Na Pauleta que contemplaba la escena en silencio, se atrevió a decir.

—Se apellidaba Covarrubias Velloso.

—¡Si señorita! Andrés Covarrubias Velloso, alias el «Fantasioso». Por aquí casi todos somos de «los Covarrubias», ¿sabe usted?...

—Y eso del «Fantasioso» de que le viene —apuntó Castell.

—Por su forma de ser, señorito: El Andresiño siempre fantaseaba con difuntos y aparecidos. Aseguraba que en cierta ocasión en los montes de Olerón se topó con la Santa Compañía. ¡Dios nos libre de ella! y diciendo esto, la vieja se santiguó.

—Gracias por la información, señora, —dijo el comisario Castell.

—Pero como... ¿Ya se van? ¿No les interesa visitar el cementerio?

—Pero como... ¿Ya se van? ¿No les interesa visitar el cementerio?

—No es necesario abuela, usted sin proponérselo nos ha sido de gran utilidad, sabemos ya todo lo que nos interesaba.

LOS HECHOS

Treinta y seis años cumplidos y soltera, ¡Qué vergüenza! todas sus amigas se habían asado e incluso ya eran madres con varios hijos. Los padres de Pauleta, gente cortada a la antigua les costaba asimilar lo que le pasaba a su hija, y por ella sentían una honda preocupación.

—A ver cuando te decides —le decía el padre— aun eres joven y de buen ver.

Que vas para vestir santos —apuntaba su madre con irremisible resignación.

Que vas para vestir santos —apuntaba su madre con irremisible resignación.

Un domingo a la salida de misa se le acercó un hombre de aspecto agradable y acento suave, tendría más o menos su edad, era moreno, no muy alto pero bien formado, vestía ropa vaquera, y por sus ademanes se le veía educado.

—¿Quiéres que te acompañe? —preguntó el desconocido acercándose a Pauleta.

Esta se le quedó mirando con sus grandes ojos desorbitados por la sorpresa, sentía como la sangre bullía con fuerza en sus venas, y su corazón latiendo descompasadamente estaba a punto de estallarle en el pecho. El flechazo fue de una eficacia brutal.

El noviazgo entre Pauleta y Andrés de Covarrubias duró unos pocos meses, el sujeto en cuestión, después de haberse ganado la confianza de la familia, les sacaba todo lo que podía, —que no era poco— comida, dinero, y los fines de semana fonda. Los padres de Pauleta con tal de ver feliz a su hija consentían. De él sabían lo que les había contado: Que era gallego, de un pueblecito «El Són» perteneciente a la provincia de La Coruña, que procedía de una familia de alcurnia venida a menos, que poseían tierras, y desde generaciones vivían en un gran «pazo».

Tenemos que casarnos sin demora —le dijo un día Pauleta a Andrés—, se que estás pasando por momentos de apuro, pero aquí, al lado de los míos no te faltará de nada y mis padres nos ayudarán lo indecible con tal de que nuestra felicidad sea completa.

—Además hay otra cosa muy importante, la más importante...

—¿Qué cosa? —preguntó el gallego con desmedida curiosidad.

—Espero un hijo tuyo, estoy embarazada de dos meses.

—¡Carallo! —exclamó Andrés— ¿Es que no tomabas precauciones? preguntó indignado.

—¡Para qué! Si nos queremos...

—¡Claro que te quiero! pero... pero... No puedo casarme contigo.

—Y ahora que dices, —gritó Pauleta indignada al oír semejante afirmación.

—Cual es el motivo —prosiguió la muchacha— cada vez más encolerizada.

—Estoy muerto Pauleta, soy un alma en pena errante por el mundo en busca de comprensión y consuelo, mi muerte fue atroz, me apuñalaron mientras dormía, los celos de una bella doncella fueron la causa de tan terrible desgracia.

—Una de dos, o estás loco, o me quieres tomar el pelo.

—Comprendo tu estado, tu desesperación —dijo Andrés— sin embargo te he contado la realidad de la que fue mi existencia.

Pauleta no pudo aguantar el ataque de nervios, sacó espuma por la boca y se desmayó. Al despertar en su casa, postrada en la cama, convaleciente, lo primero que preguntó fue... ¿Y Andrés? ¿y el niño?

Pauleta había abortado, ¿y del gallego? ¡la tierra se lo tragó!

El resto de tan nefasta historia ya la conocen ustedes.

Pauleta estaba locamente enamorada del granuja.

FERRER AMENGUAL SA

Fábrica,
Almacén y Oficina:
C/ Ramón Llull, 9 y 11
Tel. 83 61 79
Fax 83 61 76
ARTA (Mallorca)

FABRICA DE MOSAICOS Y PIEDRA ARTIFICIAL
ALMACEN DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN

Almacén y Tienda:
C/ Velasco, 38
Tel. 56 33 45
CALA RATJADA

CAMBIO EN LA DIRECTIVA DE S'ENDEVALLAMENT

El pasado día 5 de Diciembre, en el salón del Centro Social se celebró una Asamblea General de la Cofradía de s'Endevallament para la elección de nueva Junta Directiva.

La anterior Directiva Presidida por Pedro José Gil Fuster, tuvo que dejar el cargo por caducidad del tiempo reglamentario, su duración es de dos años, pudiendo no obstante, poderse presentar como candidato a la Presidencia y volver a ser reelegido por otro periodo de dos años más.

Los asistentes a la misma,

pidieron públicamente que se volviese a presentar, pero Pedro J. Gil, alegó motivos personales los cuales le obligaban a no presentarse a ningún cargo, no renunciaba a los trabajos que se le pudiesen encarar, él seguirá como cofrade y colaborará en todo cuanto pueda, pero sin cargo de responsabilidad.

Visto que no había ninguna candidatura voluntariamente presentada, los asistentes, pidieron presentar a un candidato en lista abierta, por lo que así se hizo y cada cofrade

pudo presentar su candidato, acordando con anterioridad, que el candidato más votado sería nombrado Presidente de la Cofradía de s'Endevallament.

De los seis candidatos propuestos, el más votado fue, Antonio Pascual Servera, por lo que quedó nombrado Presidente por un periodo de dos años.

Se nombró también el resto de miembros de la junta Directiva que quedó como sigue.

Presidente: Antonio Pascual Servera, Vice Presidente: Pedro Riera Ferrer, Secretario: José Mislata Cuéllar, Vice Secretario: María Juan Riera, Tesorero: Miguel Fuster Bonnín y los Vocales: María Riera Riera, María Rosselló Nadal, María Antonia Sancho Esteva, José Forteza Idalgo y los Vocales natos: Francisco Munar Servera «Económico» y «Antonio Roldán «TOR».

Todos los asistentes, aplaudieron a la nueva Junta Directiva deseándoles suerte y lo mejor en su nueva andadura.

«REPÈL A UNA MALA TALLADA DE CABELLS»

Llegint l'Artà del passat novembre, les còssigues vergonyals ens pessigollaren de debò. Mai els fets que dimoniengen a totes les redaccions foren tan cruels i nombrosos, perquè, senyores i senyors, ¿a quin país s'ha vist comentar una foto sense assebestar al lector dels motius i l'origen pels quals el fotògraf immortalitzà els fotografiats? Ja me direu! Ara bé; entonam el mea culpa; que els lectors disculpin el nostre imperdonable «lapsus calami». Loblit va ser el següent:

Els components de la foto representen l'avançada de la cultura artanenca. Amb el suport del Club Llevant local, aleshores presidit En Miquel Pastor Vaquer, el 26 de maig de 1968 anaren a Marivent amb comptes de visitar el Museu Saridakis. L'excursió va ser profitosa, perquè Don Josep Sureda Blanes amb la falç de la influència solvent, eixerma la brossa dels obstacles burocràtics.

Per accedir al Museu era necessitat primordial que el director-conservador, Don Jaume Mir, donàs al vist i plau. Tot seguit d'haver escoltat les suggerències «D'es metge Tafona», Don Jaume respongué: «Atura't, Pep; és suficient que siguin paisans teus». Davant l'afirmativa resposta, Don Josep Sureda pegà una revinglada de goig. Marivent romanía dins el sac i, una volta consumada la coneixença personal entre el senyor Mir i l'expedició artanenca, la impressió real en mil vegades superà la imatge de la fantasia.

No obstant això, anem per parts, perquè la positura riallera dels retratats (recordau que a la foto tothom riu) té carta de naturalesa pròpia. Bo serà dir que el culpable fou En Jaume Corb, el qual, pocs moments abans de la foto els havia dit que si volien menjar a «cuerpo de rey» ho tenien que fer a Sa Premsa. Alarma

famolencia general! A dinar diuen què mana... però una lleugera decepció: A Sa Premsa era impossible fer nyam nyam; estava ple fins al tibó. Així que En Jaume Corb optà pel Cellar «Inquense». Encert total, tota vegada que s'encollaren els tres elements gastronòmics bàsics; tiberi, fam i salut. Tant engosparen, que el rebost del celler mostrava els garrons. Només direm que els cambrers de «S'Inquense» feren comptes de posar a la branca del portal, la reliquia més preuada de qualsevol establiment públic: Una posteta sutjosa i normalment farcida de cagarades de mosques, pintada de quatre lletres de mala mort, però de calaix viu; «Lleno».

Un cafetet a la casa de Don Pep Sureda, reblonà els agraits estòmacs. Ni més ni manco, el que mancava per d'un real fer-ne un velló.

N.B. Pel que fa a Na Catalina Barbassa, esposa d'En Joan Leu, Carter, la nostra becada va ser greu. El que en veritat havíem de dir era... «un tant més morena de cabells que en l'actualitat». Val.

SE N'ANAREN, PERÒ HI SÓN

1. Això és diu un home que imposa respecte. Rabassut, fort, auster, amb unes troçades de ferro-bras que molts d'estufats voldrien per ells. Mestre Jaume Ginard Rosselló, Barraca, va ser un primcernut picapedrer. Col·laborà a l'enrajolament de la Parròquia. De jove, tocava la guitarra essent asidu a les reunions on es ballava a l'ample. La seva esposa, madò Margalida Alzamora, Terres, cantava com un rossinyol. Dotada d'una veu prodigiosa, dominava el que podríem dir tot el repertori autòcton. Curiosament, els fills del matrimoni Ginard-Alzamora són força coneguts pel pseudònim matern de Terres i els varons, Miquel, Jaume, difunts, i Gabriel, successivament integraren la plantilla del C.D. Artà.

2. Sebastià Salom Sureda, el popular Tià Salom. Fadrí de vocació i bonatxó de professió, va ser un personatge de primeríssima magnitud. Hem vists pocs joves amb les piules tan acurades. No tenia ningun caire escantellat perquè Déu resolgué que fos un superclasse. Billarista de luxe (rival encarnissat d'En Joan Ferriol), equilibrista (quin espectacle veure'l sobre la motocicleta Derbi 125), excel·lent pescaire de canyeta (freqüentava les pesqueres inhòspites, sols assequibles als corbs i gavines), picapedrer, esclatassanquer, reservat, humil d'esperit i, amb permís d'En Pau Gurries, propietari de l'espallla més planxada del poble.

3. Per a l'amo En Guillem Canet Ferragut, de Sa Roca Merla, no hi havia dogal per endogalar-lo. Festiu, avalotador i despert com una geneta, acabava la son quan el gall de l'alba escainava la derrota de la nit. Xerrava en to major perquè no tenia res a amagar. Sempre disposat a riure. Si no reien els altres, llavors l'amo En Guillem obria el sac de la disbauxa escampant-ne a eixams per tot arreu. Era de galambre lliberal i sibarita clàssic. Dins l'escala de valors, la bona taula ocupava el replà de dalt. Ara bé; per molt que frissava (i frissava), sempre anà mancat de temps, perquè era més topadis que un acreedor i tan famós com el rellotge de la Parròquia.

4. La genètica dels Veles és inconfusible. En veure'n un veig els altres. Tots s'assemblen, i mestre Pep Flaquer Llitas recolza la nostra asseveració. A cop d'ull i per incipient que sigui la coneguda, ja es veu que els Veles són intel·ligents, metòdics i detallistes. Columbraren l'entorn i després deduïxen el què s'ha de fer. Mestre Pep fou un fuster de mèrit. De la seva botiga sortiren menestrals de la talla d'En Tomeu Mestre, Vell. Tractant-se de la professió, mestre Pep no anava de feines escaldufades. Tots els treballs havien de ser tan exactes com una junta de calaix, res de feines mitgelis. A més a més, fou progenitor de Na Maria Vela, de Sa Plaça de Sa Carn, bona amiga de l'Artà.

5. D'entrada donarem acús a una andanada que l'amo En Miquel Fuster Bonnin, Eloi, esvergà a un tabolaire amarat d'herbes seques, el qual, un matí d'agost i a ple sol, li féu aquesta escomesa: —«Miquel, que te pareix que plourà d'ací a migdia?» —«Si plourà, no heu sé, però per ses teves traces veig que a tu es «xubasco» t'ha atravesat sa pell». Així de senzill i llampant, l'amo En Miquel contestà a aquell alcoholitzat dues cames, que a pesar de la gatera l'entené a la perfecció. L'amo En Miquel era franc i amatent. Gaudia del ben vestir, i el feinejar a foravila el delitava. Precursor de «Palmitos Fuster» (raó social que amb mà ferma regentà el fill Miquel), pels negocis va ser una espaseta. Amb la seva mort, el carrer d'En Pep Not perdé el veí més carismàtic.

6. Quan mestre Nadal Xamena Sureda parlava de toros, l'atmosfera s'enravanava i els oients quedaven bocabadats. Belmontista d'una peça, paradoxalment, quan algú pretenia encolomar-lo, l'argollava amb aquesta frase; —«No t'emparralis, perquè qui més qui manco, ha vist torejar el Gallo». Sabater de professió, el qual ofici l'havia heretat de son pare, mestre Francesc Xamena Carrió. Obri tenda i taller al carrer d'En Toni Blanes. També exercí el ministeri polític, essent un regidor fort de morro, tenent la virtut de saber fer llum amb un ciri apagat. Extrovertit, francot i conversador fàcil, li agradava ser el portaveu de les tertúlies amb els amics. Una vegada s'encapsanaren l'amo En Joan Terres, Don Rafel des tren i l'amo en Pere Francesc Terres per majencar quin dels dos destres era millor: En Manolete o el mexicà Arruza. La solució final fou un empat, però En Xamena jugava a camp contrari.

7. Si l'amo En Pere Cursach Gil, Canai, alçava el cap, Bon Jesuset meu quin desgavell es mouria amb això dels tords, els torders i la vigent llei de caça! Un home com ell que de colls i filats en sabia la pruna pels caps dels dits! Encaramellat per sobre un travasser bardissenc, si el freu era entradís, eren unes vistes veure'l fer el sant crist al temps d'enfilagassar mitja dotzena de tords. A sol naixent i a sol ixent, sempre feel a la cita, muntava la Lube 99 i a estendre manen. Com mestre Nadal, igualment fou regidor, però la faceta més remarcable de l'amo En Pere és contempla dins el ram de l'agricultura: expert exacallador amb una inusual habilitat per encaminar els arbres joves.

8. Quan una persona tracta amb la mort, sempre posa esment a fermar tots els caps. No obstant això, aquest no és el cas de mestre Bartomeu Esteva Garau, Pansacola, tota vegada que el nostre home sempre jugà a favor de la vida sense altres preocupacions que no fossin riure, fruit, menjar i, quan tercejava (que era sovint), tapar boques prohibides. No dubtam que fou un dels màxims consumidors de cafè que el món hagi parit. Amb una paraula, s'ho passà de meravella. I què més poria fer mestre Tomeu, cap visible d'aquella tropa d'excelssos guindanos baldragues com l'amo En Tòfol del Dorado, l'amo En Perico Guixó, Don Joan Sard, l'escrivent municipal, l'amo En Toni Rai i altres orengues de la pàtria artanenca? Mestre Tomeu morí al carrer d'es Convent, la qual barriada és la més prolífica en homenots i estacarrossins d'Artà.

EN PINXO DE SON RECUIT

Va macilent En Pinxo.

Sa veu que es torts volen baixos.

Hi ha una buirina presagi de tempesta.

«Quin «temporal» s'en ve» que deien un temps.

Tot són negocis que quebren. Botigues que tanquen, supermercats que tremolen, talls de picapedrers que acaben sa feina...

—Res d'això m'inquieta.

—No, i par que no tenguis sossec.

—Altres cabories i mal de caps em lleven sa son.

—Que cosa, Pinxo.

—Meam si els anyoraran en es P.S.O.E. a s'equip de govern. M'han dit que es batle va reunir ses associacions de pares i les va encomanar que estructurassin sa festa dels Reis perquè s'Ajuntament no anava de ball.

—Viva el mon. I ara què dius?

—Tal com sona.

—Si que els anyorarn en es que tu mo-tejaves d'escolanets d'amen. Ells ho organitzaven de lo millor.

—Manco mal que qualcú s'en farà càrrec.

—I en Monserrat.

—Punyema! deu esborrar pintades.

—Pintades? No crec que esborrin res. Encara hi ha ses de s'Ucedé.

—Però ses de Can Jordana crec que ja no hi són. I si no, no estaran gaire.

—Es que fan mal en ets ulls.

—Es que es nins estan ben abandonats dins es nostro terme.

—Mira a s'edició passada traguereu a s'editorial a en Biel Genovart (Petaca) i parlareu d'ell, idò jo em vaig empenyar.

—I què vol dir, Pinxo?

—Veient sa diferència d'un temps a s'altra. Un caramull de pares se queixen que es professors quasi no assiteixen a classe a s'Institut. Sobretot dins aquest mes de desembre.

—M'han contat que de Fisica han suspès tots.

—I com no vols que suspenguin si es professors no hi van?

—A més a més. «Huelga» per sentir renou. «Huelga» perquè falla sa calefacció. Entre una cosa i s'altra entre començar tart i perdre classes, ja me diràs què pu-tes serà d'aquest curs.

—I es pares?

—Es ben hora que sa junta nova de s'A.P.A. prengui ses messions.

—Es ben trist es poc interés per part de sa Directiva.

—Ara a Cala Ratjada en feran un altre d'Institut. Vull dir entre Capdepera i Cala Ratjada i segur que funcionarà millor que aquest nostre i podran enviar-hi es fills es qui no estiguin conformes.

Es Torrent d'Es Millac ja corr.

—Escolta. No hi ha com haver-hi com-petència perquè ses coses funcionin.

—T'imagines si hi hagués dues Telefò-niques un parell de Gesas i quatre gasoli-neres? Saps que hi anirien de més vius tots!

—Com va es pacte?

—Per ara pareix que funciona.

—Però ja hi ha entregos.

—Sí, ja he vist es resumen d'es ple. Vo-tàren en contra de llevar sa brutor de Cas Cònsul.

—Pareix mentida!

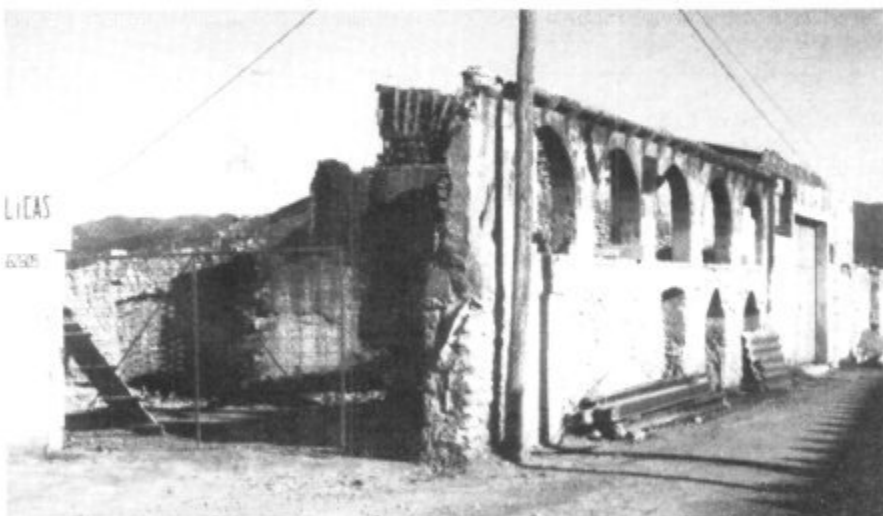
—Es que es batle diu que aquesta ton-teria costaria cinc milions.

—Arsa Pilili!

—Idò. Saps que ret gastra doblers quan no són seus.

—I crec que deuen més de trenta milions.

—I què són avui trenta milions per un

Sa taulera abans.

En Pinxo

poble ric com noltros? Crearan un impost nou, i a pagar.

—Ja l'han creat.

—Angela Maria!

—I ses Normes Subsidiaries com deu esser que no les aproven?

—Això és més llarg que es «culebrons» que donen per sa tele després d'haver dinat.

—I es batle no en va voler donar clarificacions publicament.

—Perquè crec que s'han passat!

—Amb quatre retxes vermelles que vol dir prohibit tot. Es Consell no traga amb això. Volen protegir una muntanya? Molt bé; protegida. Volen protegir una torrentera? Molt bé; protegida. Però a qualca lloc, a un lloquet deu haver-hi un solaret per a construir-hi. No ho entenc!

—I jo sí que no! Tan ecologistes i autoritzen es Canons. Cinc mil persones! Un altra Artà. Per tot fan bunquers, divideixen finques i fan valetets sense servicis addicionals. En una paraula!

—Creus que es per això que no aproven ses normes?

—Corren remors. Però com que no xerren clar ses coses s'han d'endevinar. Meam si ara amb en Toni Manyà ses coses seran mes clares.

—Vorem meam!

—Convendria aclarir-ho. Un sempre ha d'estar amb so coret a sa ma.

—M'han dit que per dins Sos Monjos per no resquillar una casa d'un d'es seus, han fet un carrer tort.

—No pot ser!

—Això m'han dit! Un dia d'aquests anirem a retratar-ho.

—Te fotran una pedrada!

—Tot sia per sa justícia!

—Ets més colló que es dos d'oros!

—Pot ser.

—I ara no veus que te convendria mes callar, fer es sord i es mut i ses coses t'anirien millor. Vos subvencionarien. Vos convidarien a qualca dinaret, a sa Rua...

—Fet trons! No vull dinars. Vull justícia!

—Tot es que demanen justícia volen que les donin raó.

—Sí la tenc, la vull.

—Idò no, Pinxo. Te convé més lo que jo et dic. Tal com t'ho predica el Pare Jaume. Elegància. Tò mesurat. Mans plegades. Cara de bon al·lot.

—I ca barret. Jo sent es poble!

—Sí però es poble les vota.

—No tothom!

—Sa majoria.

—Perque el tenen pes coll. I no són majoria.

—Idò alerta que no t'hi agafin a tu.

—Jo espolsaré.

—Mira com en Torres i en Manyà se cansaren de ser oposició i ara ja comanden.

—Ja tenen la seu plena d'ous!

—En Silva fa feina.

Sa taulera de Can Salem convertida en Pub.

—Però no li aproven ses mocions.

—Però aproven pujar ets albitres.

—D'això es poble n'ha d'estar enterat.

Ha de sebre qui són es que pugen. Es que no volen arrenjar ses escales ni fer net ses brutors. Enterau-ho poc a poc i veureu com es picar arriba a fer petjada.

—Déu ajudi a s'enganat.

—Veig que anares per ses Pesqueres.

—A veure es Torrent d'Es Millac i aquell poblat tan bucòlic que hi ha darrera sa depuradora.

—Que deu tenir serveis adequats?

—Has de creure que sí.

—Que deuen esser des seus.

—En fa com olor.

—I que me dius des radar meteorològic damunt sa Talaia Freda?

—Una bona pardalada. Vull suposar que s'Ajuntament ha fet tot quan ha pogut per evitar-ho. Però lo que te de dir que som un poble de morts.

—I que hauriem d'haver fet?

—Protestar! Però protestar de valent. Mos tudaran sa Talaia i tota sa meravella de sa nostra Serra. Ja en parlarem.

—Però que no veus que es per preveure desgràcies?

—No preveuen res. Sempre pos meissions amb es qui preveuen es temps i sempre les guany. No n'encerten una.

—Per això posen es radar.

—Que el posin damunt sa puta del dimoni.

—Bé. Pensa que som a Nadal. Pau i Amor.

—Llàstima que Nadal no sigui cada dia.

—Llàstima.

—Per avui basta. Desitjam als nostres lectors unes festes ben vitenques i que a l'any noranta-dos no els aplegui sa buirina. Any de s'expo a Sevilla, de ses Olimpiades a Barcelona, Madrid Capital Cultural, Ciutat Capital Turística, Artà poble de tots.

Ai! Quin dia serà aquell que Artà serà poble de tots. I tan tranquil com sempre que no hi hagi casons. Quan qualcú se casa, foten unes trifulques que pareix que som a Irak.

—Idò Pau!

—Pau.

—I si s'han de casar que facin s'esclafit allà on l'han de fer i no enmig del carrer.

Un barri ben pintoresc i ecològic.

VIATGE A ITÀLIA

Aquí teniu una mostra de les artanencques i dels artanencs que tingueren la sort grandiosa de fer un viatge meravellós per devers quasi tota Itàlia.

Partiren d'Artà la matinada del 20 de novembre. Tornaren el dia 30 del mateix mes.

Els organitzadors varen ser Na Magdalena Nebot, «Xineta» i En Toni Ginard Cantó, «Butler». El nostre tan llegit glosador conta —a l'acostumada secció d'aquesta revista— com va anar el tan alegre pelegrinatge. No és necessari, idó, que nosaltres gastem ni una línia més. El nostre benamat poeta-glosador ho conta fil per randa. I beníssim.

Només volem afegir que l'esmentada Magdalena i el susdit Antoni tenen el projecte de tornar prendre marxa amb un altre grup artanenc. El viatge serà, si Déu ho vol, als tan anomenats «PICOS DE EUROPA», tot visitant el Santuari de COVADONGA. Dates escollides: 9-16 de març de 1992. Que es repetesqui l'èxit obtingut a Itàlia!

JA HEM ARRIBAT A ROMA

1.— De Mallorca a Barcelona.
Partírem en avió.
Cinquanta-sis d'escuadró.
Hei pensarem bona estona.
Tenir poc espai no dóna
per bé poder contar-ho.

2.— No'm falten paper ni ploma
per explicar es viatge.
Amb sa maleta i es passatge,
vàrem partir cap a Roma.
Ell se mareix un diploma
un tan llarg peregrinatge.

3.— Per sa Costa Catalana,
també sa Blava Francesa,
Oh, MÓNACO! Gran bellesa
n'ets també «riviera» Italiana,
i Marcella, ciutat sana;
Nissa, mare de noblesa.

4.— La catedral de «Milán»,
Galeries i S'Escala;
s'enginyeria regala
obres que avui no se fan.
És Venècia cosa gran
que bé és pot vestir de gala.

5.— Navegant pels seus canals,
a Sant Marc, prest arribàrem.
En es campanar pujàrem,
contemplant, des' ventanals,
es quatre punts cardinals.
Crec que racó no deixàrem.

6.— A la Seu Patriarcal
se va fer una visita;
en mo mosaics és infinita,
i un rellotge original:
dos homes, en ritual,
toquen s'hora que hi ha escrita.

7.— En «gòndoles» adornades,
per canals més petitons,
fent hermoses excursions,
veies dones esglaiades;
mai s'havien «embarcades»,
i no admitien raons.

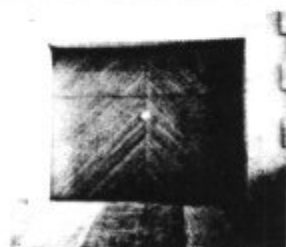
8.— Florència, sa capital
de tot lo «renacentista».
Miquel Àngel, gran artista,
i En David, al natural;
immensa, sa catedral;
admirat queda el turista.

9.— Oh, Assís! Quina monada!
Ditxós poble medieval!
Porciúncula, ben igual!
Sa Capella, conservada;
de Nostro'N Pare guardada
adins tan gros Conventual!

MONTAJES SERVERA

SOLUCIONES CON GARANTIA
PUERTAS BASCULANTES

MANUALES, AUTOMÁTICOS O CON MANDO A DISTANCIA
CON MACHIMEMBRADO DE MADERA DE NORTE - TEKA - CHAPA PEGASO
MONTADAS EN SU GARAJE CONSTRUCCION
PIDANOS PRESUPUESTO
C/. PEP NOI, 59 — ARTA — TEL. 83 61 31

10.— Es colomets dins ses mans
i els roserets sense espines,
mentres medites i opines,
són dues coses molt grans
que tenen els Franciscans,
i tot per obres divines.

11.— A Roma, Ciutat Eterna,
mare de cristiandat;
qui te veu, queda embambat
i es nostres ulls enlluerna;
antiga, res de moderna,
i tot tan ben conservat.

12.— Vårem veure Es Coliseu,
i també Es Foro Romà.
Tot complet, Es Vaticà.
Això sí que no té preu.
Meravellós Es Museu!
Per tal el vårem trescar.

13.— Sa Cúpula de Sant Pere;
sa plaça, amb Sa «Columnata»;
tothom qui pot les retratar,
ja que és joia de primera.
A veure el Papa, en filera,
'nàrem, lluïnt sa corbata.

14.— Entràrem tots en silenci.
Vaja sala, gran i guapa!
Onze i cinc. Sortia el Papa!
Recordada s'audiènci'
—es públic, molta prudènci'—,
va ser sa millor etapa.

15.— Quan MALLORCA anomenà
—en bon castellà el Sant Pere—,
els «aplausos» sent encara.
Sa sala va retronar.
Ell me va allargar sa mà,
tocant-me casi sa cara!

16.— Amb una estreta ben forta,
paternalment em mirà.
Quin guster que vaig passar!
Això per jo molt reporta,
i de veres m'aconhorta
sempre «podré recordar».

17.— El Sepulcre de Sant Pere.
I Sa Capella Sixtina;
és una cosa divina.
Sant Pau no queda darrera.
El qui té fe vertadera
heu contempla quan camina.

18.— Santa Maria Major
i Sant Joan de Letran.
S'impressió és tan gran
que un no pot explicar-ho.
No deixàrem cap racó.
Més de dos heu contaràn.

19.— EL MOISÉS, ben natural,
i LA PIETAT. Que és d'humana!
Que la teva obra no és vana,
Miquel Àngel; genial
és el JUDICI FINAL,
joia d'art italiana.

20.— CATACUMBES! Cosa trista.
De «jonois», S'ESCALA SANTA
pujarem més de cuaranta.
Sa FONT DE TREVI hem vista;
Plaça d'Espanya, d'artista!
Sa de VENÈCIA fa planta.

21.— Cap a SA TORRE INCLINADA
de Pisa vårem seguir.
Ja no em queda res a dir
perquè bé l'he descifrada.
Va sortir ben encertada,
i amb ganes de repetir.

22.— Ja mos trobam a Nadal.
Jesús neix damunt la terra.
Oh, Gran Rei, feis que sa guerra
prest arribi an es final.
Venci es bé damunt es mal,
tant pel pla com per la serra.

ANTONI GINARD CANTÓ
a) Butler

«NO ET MOSSEGUIS LA LLENGUA»

1.—Es català no comprenc
perquè l'hem de fer servir,
si tenim es menorquí
i xerra clar s'eivissenc,
lo mateix formenterenc,
com també es mallorquí.

2.—An es nostro dialecte
no l'abandoneu, germans;
deixem fer es catalans.
Sa nostra llengo és perfecta;
just a noltros mos afecta,
i mos hem de dar ses mans.

ELTUB

Excavaciones SEBASTIAN SASTRE

Calle Son Servera, 29
Teléfono 83 65 59

07570 ARTÀ (Mallorca)

Comercial

ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 · Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 · Tel. 55 58 11

MAREK PERKONIN

condor

BAILLE

B.C.S. Taladoras y Segadoras

Per més informació: Cridar al Tel. 83 61 48

Motocultores, Tractores

CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLE	Empacadoras - Frotempacadoras y sistemas de riego
DAJUNGA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AJUDO	Cubos de riego
MORONA Y OPEN	Motocultivos
CANINA	Pulverizadores
GASPADO	Barras de corte
JARCABESA	Remolques
BLANC	Paladoras de Alimento
BEUR	Abradores

CONCURSO ORNITOLÓGICO

Durante los días 21, 22 y 23 de diciembre se llevará a cabo el segundo concurso ornitológico de Artà. Organizado por la Asociación Ornitológica Artanense, se celebrará en el mismo lugar que el año pasado: en «Sa Central».

En cuanto a los resultados conseguidos hasta ahora por criadores locales en los concursos, que se han llevado a cabo esta temporada, son los siguientes:

En Manacor:

- 1.º Rafael Cruz. En postura ligera (Raza Española).
- 2.º Mateu Cantó. En lipocromo con factor (Rojo Mosaico).
- 2.º Mateu Cantó. En diseño por equipos (Lizard).

En Marratxí:

- 1.º Jaime Sureda. En blancos recesivos por equipos.
- 1.º Mateu Cantó. En melánicos sin factor por equipos. (Agata Opal Plata Recesivos)

En Inca:

- 1.º y Gran Premio Especial. Mateu Cantó. En diseño por equipos (Lizard).
- 1.º Rafael Cruz. En Híbridos (Cardenalito canario).

LA NOTICIA

LA PRINCESA DIANA DE GALES SE LIMPIA LOS INTESTINOS PARA MANTENERSE JOVEN

La princesa Diana, esposa del príncipe Carlos de Inglaterra acude a una clínica londinense para que le realicen enemas con el objetivo de mantenerse joven, saludable y bella, según un vestipertino londinense.

El «Evening Standard» aseguraba hace unos días que la princesa de Gales visita todas las semanas la «Hale Clinic» para someterse a este tratamiento, que consiste en mantener los intestinos completamente limpios mediante lavativas de agua tibia.

«Si la princesa Diana viene a la clínica periódicamente», declaró un portavoz de la «Hale Clinic» al diario londinense.

Sin embargo, John Northover, médico especialista en intestinos, aseguró que «hay riesgo para la gente saludable que se somete a estos tratamientos porque pueden provocar una peritonitis». A este tratamiento muy popular en los años veinte en Estados Unidos, se so-

mete en los últimos años buena parte de la clase alta británica, y es una de las razones de la «eterna juventud».

(I ja sabeu al·lotes artanencas, si voleu estar sempre joves i sanotas, una lavativa d'aigua calenta cada setmana és la solució).

Dècimes desbaratades

A dins La Sala de Lares cent cucs de terra dormien mentre dos grins escrivien en el «París Balears» sobre «los rayos solares» i «S'Aurora Boreal»; i «Manacor Comarcal» se posà a llegir es llunari davant es «7 Setmanari», amb «S'Unió de S'Arenal».

Un granot a dins s'estany escrivia poesies i glosades, molts de dies, per sa revista «Ariany», «Felanitx», «Fent carrerany» i sa revista «N'Ali», i un calàpet li va dir (ell feia rotlos i esgrelles): «Perquè te surten tan belles, cada més has de seguir».

Dins es riuet de S'Illot, una ànnera de Granada cent quilos de sobrassada se menjava dins un pot; un porcell de Son Barbot que dibuixava dos mens, ses cases de Sant Llorenç duia damunt es seu coll, i se banyava en es moll amb quaranta dracs externs

ES PORQUERET DE SA PELLISSA

Per favor, es tengui en compte que el tercer mot de la segona dècima del mes de novembre es va publicar ben errat. Deia: «quan una santa fadrina». Aquest PORQUERET havia escrit: «quan una SALPA fadrina». Ho paga ferm la rectificació. Gràcies.

Tots els de la Revista
ARTÀ
vos desitjam bones festes
molts d'anys
(i enguany que no compt)

SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurants / Bar

Club Casa Naval

BETLEM

Colonia de San Pedro
Tel. 58 90 12
ARTÀ (Mallorca)

Bodas, Banquetes,

Comida mallorquina

INNOMINAT

Tots els articles periodístics o treballs literaris —en prosa i en vers— tenen com a punt de partida un títol, un nom orientatiu, així com tots els humans naixem amb un nom que mos identifiqui davant la societat. Aquest no; aquest no té nom; és com un nascut a un portal ignot en una nit gelida. Per tant, benvolgut lleïdor —o lleïdora— jo te deman ben de cor, que siguis piadós amb ell.

Jo vaig néixer a un poble molt acullidor del llevant de l'illa balear major, d'un nom molt curt (no és precis que digui Artà) un dia once d'octubre de 1903 i quan tenia cinc o sis anys, després de anar a l'escola de pàrvuls d'es Convent i de sa mestra Jaumina, vaig ésser deixeble del mestre Segón Díaz Cordero, fins l'any 1914, des de la qual data no he cursat cap estudi més.

No vull passar per alt un aconteixement malhaurat per a mi, el més amarg de tots, tant, que encara, després de vuitanta anys, el record amb la mateixa foscor d'horabaixa: el 29 d'abril de 1912, morí als vint-i-nou anys després de patir massa per el que haurien de patir els humans per deixar definitivament aquesta terra que alguns diuen passatgera. Mai s'esborrarà del meu pensament aquell instant desventurat en que el meu padri —el pare d'ella— mostrant-me la caixa hon ma mare, blanca com la cera, semblava adormida: «Peret; miretela: ja no la veuràs mai-més». Jo plorava, sense comprendre la meua dissort encara. Ell, no.

Degut a deixar el poble nadiu anys més endavant, amb proa cap a Ciutadella de Menorca, s'han anat desaparaguent de la meua òrbita, el padri Joan Mal, la padrina Porreta, pares de ma mare; la padrina Pusseta, mare del meu pare; mon pare Pere Esteva Lliteras; la meua germana, Antònia; la segona dona del meu pare, Joana Sard Salas i finalment el meu germà de pare, Jaume Esteva Sard, el quatre juliol de l'any passat, quedant esborrada del món dels vius, tota la família artanenca, excepció feta de parents de segon o tercer grau. Sols hi que-

SES JOSEFINES

CAN GARAMEU

den uns quants amics de l'infantesa i altres de després: Joan Gili Sancho (Colom) i germans Maria i Perico; Joan i Toni Lliteras Vaquer (de Sos Sanxos) Tomeu Amorós Tous (Regalat) Rafel Pansacola; i si encara viuen en Jaume i en Tesà Moyà. I un gran amic, que mai encara he vist i fris d'abraçar: Pere Ginard Ferrer.

D'altre tema que em plau tractar és d'En Napoleón Bonaparte, nascut el 15 d'agost de 1769 a Ajaccio i mort a l'illa anglesa de Sante Helena l'any 1821. Des de la meua infantesa, jo sentia una viva adoració per aquest geni de la guerra, un dels més grans estrategues de tots els temps; m'agradava llegir i rellegir la seva història, les seves lluminoses victòries de Marengo, Ièna, Austerlitz, Wagram y tantes d'altres i me sentia deprimat quan arribava a la seva gran derrota de Waterloo front a un superior exèrcit confederat comandat pel duc de Wellington. Idò, el pas del temps ha anat esbucant aquesta admiració. I avui el rebuix per tanta mort i destrucció com va promoue. I tenc més aplaudiments per un senzills granger que ha sembrat, no més, un sol arbre fruiter.

I, com a colofó, retre aquí un viu record a una bona amiga de l'infantesa que ho fou de ma germana i que més d'un pic, enrevoltats d'una mola de molí, qualche horabaixa d'estiu, mos honorava el poeta Ramón de Campoamor, saboretjant la mel encisera de la tan tendre carte del seu «Tren expreso»:

«Mi carta, que es feliz, pues va a buscaros, cuenta os dará de la memoria mía; aquel fantasma soy que, por gustaros, jugó a estar viva a vuestro lado un día» i amb més emoció, aquesta segona estrofa: «Cuando lleve esta carta a vuestro oído el eco de mi amor i mis dolores el cuerpo en que mi espíritu ha vivido ya durmiendo estará bajo unas flores».

Ambdues estrofes campoamorianas que he descrit i que sense cap dubte hauran recitat memorialment moltes jovenetes, malgrat que els esports han minat les simpaties poètiques d'ahir, clouen el present treball sense nom, que demana, no més, que un vot de comprensió al sufrir llegidor.

PERE ESTEVA SANCHO
Ciutadella, 3-12-1991

Ciutat, 35 - ARTÀ - Tel. 83 62 49

BAR GRAN VÍA

ESPECIALIDAD EN:

- Tapas Variadas
- Pulpo Gallego
- Empanada Gallega
- Ribeiro

**Tres escenaris per a una història
Quatre versions del mateix Tirant**

EXPOSICIONS

—Tirant lo Blanc, imatges i objectes

Del 17 d'octubre a l'1 de desembre, de 10 a 13 h. i de 17 a 20 h., a sa Llonja.

Inauguració: 17 d'octubre, a les 20 hores.

—Exposició d'imatges i objectes relacionats amb l'època del Tirant a Mallorca.

—Projecció d'un vídeo explicatiu sobre l'obra de Tirant.

—Audició de música ambiental pròpia de l'edat mitjana.

—Exposició de totes les edicions del TIRANT LO BLANC.

—La música en temps del Tirant

Del 5 al 30 de novembre, de 10 a 13 i de 17 a 20 h., a la Casa de Cultura. (C/ Ramon Llull, 3).

Inauguració: 5 de novembre, a les 20 hores.

Exposició d'instruments d'època localitzats a Mallorca: arpa, cascavells, llaüt, tamborí i xeremia, i a d'altres indrets: clavecí, lira, monocordi, orgue, trompeta, etc...

—Exposició sobre documents de l'època del Tirant

(còdexs, segells, pergamins, incunables, cartes reials,...)

Del 5 al 30 de novembre, a l'Arxiu del Regne de Mallorca (C/ Ramon Llull, 3).

Inauguració: 5 de novembre, a les 20 hores.

MUSICA

—Audicions musicals comentades

Del 5 al 30 de novembre, a les 11'30 i a les 18'30 hores, a la sala d'actes de la Casa de Cultura (C/ Ramon Llull, 3).

Audicions d'una sèrie de peces il·lustratives de la música de l'època, amb la visualització d'un vídeo didàctic.

ACTIVITATS DIDÀCTIQUES PER A ESCOLES

—La Conselleria de Cultura, Educació i Esports coordinarà un programa de visites, a totes les exposicions, per als alumnes dels centres escolars de Mallorca.

—La Conselleria de Cultura, Educació i Esports convoca tots els alumnes a la realització de treballs de curs sobre el tema del Tirant i sortejarà diverses enciclopèdies entre els guanyadors del concurs TIRANT LO BLANC.

—Per a més informació: Direcció General d'Educació, carrer Sant Feliu, 8 A, Tel. 72 11 39 - 71 11 40.

CONFERÈNCIES

—Durant els mesos d'octubre i novembre, la Conselleria de Cultura, Educació i Esports organitzarà diverses conferències sobre TIRANT LO BLANC, dins les activitats de les aules de la tercera edat dels centres socials de Palma, Inca i Manacor.

Tirant lo Blanc

L'Honorable Maria Antònia Munar, Consellera de Cultura, mentre fa un dels Itineraris que recomanem.

—Per a més informació: Direcció General de Cultura, carrer Sant Feliu, 8 A, Tels. 71 11 39 - 71 11 40.

ITINERARI CULTURAL

—Un matí o un horabaixa amb el Tirant.

Visita a sa Llonja.

Recorregut per sa Llonja per veure les imatges i els objectes del temps del Tirant.

Audició de música ambiental de l'època.

Visualització d'un vídeo del Tirant.

Visita a la Casa de Cultura.

Coneixement dels instruments propis de l'edat mitjana.

Audició comentada de música ambiental del temps del Tirant.

Visita a l'exposició de documents de l'època del Tirant a l'Arxiu del Regne de Mallorca.

Horaris proposats

10,00 h. sa Llonja.

11,00 h. Casa de Cultura.

11,30 h. audició musical (Casa de Cultura).

17,00 h. sa Llonja.

18,00 h. Casa de Cultura.

18'30 h. audició musical (Casa de Cultura).

**Perruqueria
UNISEX
tractament d'UVA**

**Obert cada dia
manco els
dilluns**

*C/ Gran Via de la Constitució, 64 (Cantó Jaume III)
Tel. 83 63 82 - ARTA*

USCHI I BEL

CRONICA DE LA MUSICA POP ESPANYOLA

(Retirat del número anterior)

FOREN PROTAGONISTES...

LOS PEKENIKES

1958.— El conjunt estava format pels germans Lucas i Alfonso Sainz. El primer tocava sa guitarra i el segon el saxo, i també fins i tot, va participar com a cantant a qualque gravació del grup. Hi havia també En Pepe Nieto que tocava sa bateria (i que després serà substituït); per cert que aquest Pepe Nieto era el germà de Miguel Ángel Nieto i tots dos, conjuntament, ja que En Pepe no tocava amb Pekenikes, varen esser els organitzadors d'aquells matinals del Price de Madrid del 62; més membre del conjunt era Ignacio Martín Sequeros. Més endavant s'incorporà Tony Luz (a l'any 61), Pekenikes tenien com a primer cantant a Eddy Guzmán, un solista originari de Filipinas que estudiava, com ells, a Madrid. Una de les anècdotes del grup i que pareixia que perseguia aquesta formació era la dels continus canvis de cantant i de bateria. Antonio Morales, un altre jove filipí, també conegut com a «JUNIOR», substituïgué a N'Eddy; amb el temps, JUAN PARDO entra com a cantant en lloc d'En Junior, i, a la fi serà PEPE BARRANCO, que havia estat el líder i solista del primer grup d'Espanya (LOS

LOS PEKENIKES. Són uns dels grans grups que han configurat el panorama musical espanyol.

ESTUDIANTES), i el màxim rival de Pekenikes, el que entrà a formar part del grup. Tot això en quant a cantants, perquè, com he dit més enllà, fins i tot Alfonso Sainz farà un parell de cançons posant la veu ell, que precisament no era cantant.

En quant a bateries, el grup tingué a Pepe Nieto, Pablo Argote i Jorge Matey, fent aquestes tasques en qualque moment de la seva trajectòria.

Eren estudiants i tenien un dels equips més bons d'aquells records primers anys 60. Alternaven rocks, temes cantats i també instrumentals. Precisament serà amb un tema instrumental quan a l'any 1964 conseguiran un gran èxit amb la peça tradicional que va harmonitzar F. García Lorca «LOS CUATRO MULEROS», que ells enregistraren com a encàrrec per un programa televisiu. Però no serà fins a l'any 1966 quan definitivament optaran per seguir el camí de lo instrumental, amb el qual seran sempre recordats. Entre les seves cançons més populars i exitoses, podríem citar a «HILO DE SEDA», «EMBUSTERO Y BAILARÍN», «FRENTE A PALACIO», «LADY PEPA», «CERCA DE LAS ESTRELLAS», etc...

EL REPELENTE NIÑO VICENTE

—Es el mentiroso más grande del colegio.
—¡Ah! entonces de mayor seguramente será político.

¡¡VISÍTENOS!!

**AUTOS
ESCANELLAS**
EXPOSICIÓN Y VENTA

Carrer Argentina, 31 - Telèfon 83 61 15 - ARTÀ

SERVICIO OFICIAL

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO
VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

CTRA. SANTA MARGARITA, 57
TELEFONO 83 66 35
ARTÀ

CRONICA DE LA MUSICA POP ESPANYOLA

CAPÍTOL 9

1962 (III)

Començam aquest present capítol dedicat a contar lo succeït, musicalment parlant, de l'any 1962, i heu feim centrats en els Festivals de la Cançó. Com sabeu, eren aconteixements seguits per molt de públic, i servien, primordialment, per promocionar els artistes i les cançons que hi participaven.

Rafael Martos, àlies «RAPHAEL» amb 16 anys, és el triuador del Festival de Benidorm de 1962 cantant «LLEVAN».

Anem a recordar el de BENIDORM-62. Aquest important Festival espanyol ens va sorprendre aquest any amb el guanyador, que era un atlotet de 16 anys, desconegut i que s'anomenava RAPHAEL. Aquest jove, procedent de Linares, afincat a Madrid i participant actiu de tot tipus de concursos i festivals de les emissores de Ràdio de la capital del País, va guanyar aquest prestigiós certamen amb «Llevan». Des d'aquí es llançava a una carrera increïble, ben coneguda per tots. Avui en dia encara dura.

A EUROVISION, aquesta segona participació al Festival de cantants espanyols, tampoc va ésser sortada, ja que el tema «Llámame», de caire tradicional i melòdic que cantà VICTOR BALAGUER, no fou pràcticament votada i per tant, passà sense cap tipus de glòria.

Repasant velles cançons d'aquell ja llunyà 1962, un es sorpren veient els temes que triuaven i que tothom cantava:

«EN UN BOTE DE VELA», un alegre chá-chá-chá que cantava PAQUITO JEREZ, un artista de la cançó espanyola de caire més desenfadat i comercial que la majoria. «SPEEDY GONZÁLEZ», de Ennio Sangiusto, amb el ritme de moda i que feia «furo»: EL TWIST. I na GELU llançava als quatre vents aquesta optimista afirmació a cançó «SIEMPRE ES DOMINGO»:

«Sí, sí, sí, sí... siempre es domingo,
y no me importa lo que digan los demás.
Cada día, cada hora, es domingo, es domingo
para mí...».

ALBERTO CORTEZ, un argentí que va fer ses maletes i vingué a viure a Espanya, tenia un resonant èxit cantant una preciosa melodia, que, encara avui, és una peça imprescindible de la seva carrera: «LAS PALMERAS».

I N'ANTONIO PRIETO, un cantant mexicà, emocionava a tothom amb la història d'una núvia que, davant l'altar, plorava pensant en un altre home mentre deia el «sí» a un altre. (Aquesta cançó va servir per dedicar temes a ses al·lotes que es casaven a través de ses emissores de Ràdio dins aquells clàssics espais de «discos dedicados», sense veure que, tal vegada, allò podria ésser mal interpretat):

«Blanca y radiante, va la novia;
le sigue atrás un novio amante,
y que al unir sus corazones,
harán morir mis ilusiones.
Ante el altar está llorando,
todos dirán que es de alegría.
Dentro de su alma está gritando:
¡Ave María!, ¡Ave María!...»

Mentre que les nines prodigis «oficials» MARISOL i ROCIO DURCAL, feien pel·lícules i pel·lícules i cantaven, aquell 62, temes com «Tómbola», «Estando contigo» (per part de la malaguenya) i «Canción de juventud», o «Don Quijote», per part de la de Madrid; els primers temes de caire «modern» i «rockandrol·lers» dels tímids grups espanyols que aconseguiren registrar cançons (i que només concixien els aficionats, ja que no eren gens promocionats per els «disc-jockeys» de llavors amb una total desconfiança per aquell tipus de música), eren, per exemple: «FUGITIVA» de LOS MILOS valencians; «El relicario twist» de LOS SONOR; i «LA PECOSITA», del jove cantant de Granada, que començava llavors MIKE RÍOS (més tard Miguel Ríos).

Los HERMANOS RIGUAL, un trio procedent de CUBA, que durant tot l'estiu estaven d'actualitat amb aquella recordada cançó «CUANDO CALIENTA EL SOL».

I com a cançó d'estiu (a pesar que encara no existia aquesta definició duita per interessos comercials) fou sense dubte la popular «CUANDO CALIENTA EL SOL», dels germans RIGUAL, sudamericans que amb pipella composaren el tema adequat per escoltar a la vorera de la mar i de passada, dir a s'al·lota lo molt que l'estimaves:

«Cuando calienta el sol, aquí en la playa,
siento tu cuerpo vibrar cerca de mí.
Es tu palpar, es tu cara, es tu pelo, son tus besos,
me estremezco, ¡oh, oh, oh!...»

¡Y aún para un largo viaje SKODA FAVORIT!
Recorre centenares de kilómetros sin que se sienta cansado. ¡Apreciarán su funcionamiento económico!
Con un solo depósito de combustible puede recorrer más de 600 kilómetros.
¡Motor económico! ¡Miles de kilómetros por autopista!
¡Recréese viajando en coche turismo SKODA FAVORIT!

JOSÉ TAULER

C/ d'Es Pla, 27 (Al lado del Colegio La Salle)
Manacor - Tel. 55 23 31

SKODA FAVORIT - L MOTOR 1.300

I ja varem veure que els idols del moment, (apart de na Marisol), eren el DUO DINAMICO, JOSE GUARDIOLA, etc... Però també es passejaven pel panorama musical solistes com LUIS AGUILÉ, HUGO RI ANCO, ENRIQUE MONTOYA («Esperanza»), ENRIQUE GUZMAN (que cantava en solitari, deixant als Teeps Tops), LUCHO GATICA, etc., etc.

FOREN PROTAGONISTAS...

LOS PANTALONES AZULES

1960. València.— El Rock and Roll també va contar amb la força del Llevant espanyol, i, així LOS PANTALONES AZULES són uns dels pioners d'aquelles terres mediterrànies. Eren un dúo que, si al principi es varen juntar per passar el temps i com a cosa de bromes, l'acollida de la joventut a un recital a un teatre de València els va animar a dedicar-se seriosament a la música, un poc intentant seguir la línia del Dúo Dinámico. I, com ells, també hagueren de canviar de nom, ja que tot d'una es volien anomenar BLUE JEANS, però la gran antipatia cap a lo estranger, i degut a suggerències de presentadors de ràdio, optaren per el de PANTALONES AZULES. Eren Víctor Ortiz, d'origen gallec i José Manuel Pemán, valencià.

El duo PANTALONES AZULES eren valencians. Durant un parell d'anys, també optaren per «la febre juvenil de rock».

La trajectòria del grup es relativament curta (2 anys), ja que era molt difícil sobreviure amb una música poc promocionada i que necessitava forta inspiració; també, degut a la gran competència surgida en poc temps. Varen enregistrar només 2 EPS (discs de 4 cançons), totes versions de temes nordamericans: «DIXIELAND ROCK», «JEZABEL», «HELLO, MARY LOU» (que també havien enregistrat, com vérem, el Dúo Dinámico), etc., i composicions pròpies, cosa molt digna a les hores: «UN POCO DE AZUL» i «BAILA, NENA». També gravacions d'una casa discogràfica pionera i que es dedicava molt als grups, encara que fos una de les grans, precisament: DISCOPHON.

Quan es separaren, amb no massa fortuna, Víctor Ortiz fundarà un altre grup important del Llevant: LOS HURACANES, mentre que José Manuel es retiraria de la música com molts més d'aquells joves que provaren sort amb el món del rock.

Los SONOR, grup primitiu d'aquella «fornada» de joves amb la vocació de fer rock.

LOS SONOR

1960.— Es formaren a Madrid amb Carlos Guitart Von Rein (que després es dedicaria a una tasca de producció a una important firma discogràfica); Manolo Escobar (res que veure amb el popular cantant andalús), que era la veu solista del conjunt; Manolo Díaz, (que l'any 1963 deixà el grup i donà pas a Antonio Martínez, un dels fundadors, anys més tard, de LOS BRAVOS); i un dels altres primitius membres de Sonor fou José Luis González (fundador posteriorment d'un altre grup popular: LOS PASOS).

A pesar de no tenir la força que tenien, per exemple, Los Pekenikes, LOS SONOR varen ésser, com hem vist, llavor d'altres futurs grups importants de la música pop espanyola, i enregistraren, entre altres, cançons com: «LOS CAMPANILLEROS», «EL RELICARIO», (entre les peces que adaptaren de la copla espanyola), «CHICA ALBOROTADA» i la «MELODIA ENCADENADA» (no fa massa temps popular, gràcies a la pel·lícula «Ghost», el tema de Ritgheus Brothers, que ha tornat ésser superventes), etc., etc. Gravacions originals fetes amb la casa RCA.

MIQUEL MESTRE

LOCAL EN LLOGUER

C/ CIUTAT, 36 — ARTÀ

INFORMACIÓ: TEL. 83 59 78

BAR - RESTAURANTE

ES PINS

ESPECIALIDAD COCINA MALLORQUINA

C/ Ciutat, 49
Teléfono 83 64 61
07570 ARTÀ

CLUB DEPORTIVO ARTA

Al habla con Antonio Viejo Gil, actual presidente del CD ARTA, le pedimos y amablemente nos contesta a unas preguntas para la Revista (ARTA).

ARTA: Cuando entraste como presidente en el Club, encontraste un Artá, ¿cómo lo ves en la actualidad?

TONI: Como tú bien sabes cuando uno se embarca en una misión como esta, a más en un Club modesto y una plantilla justa, y a Dios gracias los que eran bien venidos, pues qué quieres que te diga, muchos problemas por culpa de un sin fin de cosas, para poder iniciar el comienzo de la Liga más o menos en regla, aunque espero que después de tanto ajeteo tengamos alguna recompensa, naturalmente hablo en lo deportivo.

Y en cómo se encuentra en la actualidad: Empezaré diciendote, que siempre hemos procurado trabajar todo lo humanamente mejor posible, y creo sin lugar a dudas, que se está consiguiendo, si te das cuenta, cuando empezamos la Liga, todos los equipos contrarios nos daban muchos trabajo, e incluso nos marcaban más goles de lo normal, en cambio ahora date cuenta que la cosa ha cambiado para mejor, esto demuestra que el equipo está más conjuntado y también juega bastante mejor.

ARTA: ¿Algún problema entre jugadores, o entre estos y el mister?

TONI: Las relaciones entre jugadores son óptimas, entre estos y el mister, sin problemas, esto es bueno porque así dentro del terreno de juego todos sin excepción, dan todo lo que saben y pueden y hay algo más que ninguno se siente una (VEDETTE).

ARTA: ¿La plantilla actual, es suficiente para finalizar la Liga con tranquilidad?

TONI: Contamos con una plantilla de 25 jugadores, naturalmente siempre se ha de contar con alguna baja, por tarjetas, por lesiones, etc., y apesar de haberse marchado dos buenos jugadores como son «Quique» y «Massanet», todavía confío en que el Artá, ará un buen papel en esta Liga 91/92, vuelvo a repetir, que hay más bloque más conjunción y entendimiento entre los jugadores, esto se ve.

ARTA: ¿A falta de tres jornadas para terminar la 1.ª vuelta, qué esperas para la 2.ª?

TONI: Honradamente creo que lo primero es ir corrigiendo los errores cometidos estas anteriores jornadas, e ii sin titubeos superandonos cada jornada, esto ya no depende de mí, sino del Mister y de los jugadores, ah!, y también aunque sea por error, que la suerte se alie alguna vez con nosotros, porque la verdad es que parece que todos nos va encontra, aunque al final quedaremos bien clasificados.

ARTA: ¿Qué tal la afición con el Club, a pesar de algunos sinsabores, cuál es tu opinión?

TONI: A la afición, no puedo más que elogiarla, es paciente y comprensible, de verdad que ha habido partidos jugados aquí, que no se lo merecen, pero también hemos visto partidos buenos, y en adelante los veremos mejores, seguro. La afición de Artá, sin lugar a dudas, es la mejor de la Isla, en ella siempre encontramos la ayuda necesaria para solventar ciertos problemas sobre todo económicos que es donde más duele.

ARTA: ¿Puedes decirnos cómo ha quedado el partido suspendido ARTA-MARGARITENSE?

TONI: Este partido, el Comité de competición lo ha dado por terminado con el resultado existente de 3 a 1, a favor del Artá, y podemos resaltar una curiosa incidencia, este Comité sanciona además de los dos expulsados del Margaritense, con dos amonestaciones colecti-

vas para todos sus jugadores por intento de agresión al Arbitro, y una amonestación colectiva a los jugadores del Artá, ésta, naturalmente por defender al Arbitro, por lo que te dan pie a que cuando agredan a alguno de estos señores, lo mejor es dejar que él se defienda solo.

ARTA: ¿En el acta final, qué ponía el Arbitro de este encuentro?

TONI: Hizo un acta aquí y un anexo en Palma, pero el texto final era: ¡Excelente el comportamiento del público de Artá, y excelente el comportamiento de los jugadores del Artá, que en todo momento me protegieron!, ya me dirás tú, si esto no es una controversia, si proteges a estos señores de alguna agresión, te sancionan, si no los proteges te fulminan.

Totalmente de acuerdo contigo Toni, pero si las cosas están montadas así que se puede hacer, pero eso sí presidente, no perdais la fé, pues al final todo irá bien y desde esta revista os deseamos un feliz fin de año y que en el próximo la suerte os acompañe.

COLOMBOFILA

Después de un año de inactividad debido a la peste del Newcastle, la Sociedad colomófila artanense ha iniciado la temporada 1991-92 con la participación de 20 socios y 1.500 palomas. Se elaboró el plan de vuelos con 12 sueltas en Mallorca, 6 en Ibiza y 4 en Calpe, 1 en Alicante y 1 en Totana.

Resultados de las primeras cuatro sueltas.

Coll de Son Mas

- 1º Riera Ginard
- 2º Colegio Na Caragol Biel
- 3º A. Nicolau
- 4º J. Gili.
- 5º J. Bauzá
- 6º Colegio Na Caracol Jaime
- 7º Colegio Na Caracol Niñas
- 8º Obrador - Obrador
- 9º A. Salom
- 10º G. Gorau
- A. Gili

Felanitx

- J. Bauzá
- G. Garau
- T. Gili
- Colegio Niñas A. Nicolau
- Colegio Jaime Obrador-Obrador
- Riera Ginard
- J. Gili
- Colegio Biel

Cruce Petra

- A. Gili
- J. Gili
- G. Garau
- A. Nicolau
- Colegio Obrador-Obrador

Coll de Sa Grava

- Riera Ginard
- B. Garau
- A. Nicolau
- Obrador-O
- Colegio Biel
- T. Salom
- Colegio Niñas
- Colegio Jaime
- J. Gili

Clasificación General después de las cuatro sueltas

- 1º Riera Ginard
- 2º A. Nicolau
- 3º B. Garau
- 4º Colegio Biel
- 5º J. Gili
- 6º J. Bauzá
- 7º A. Salom
- 8º Colegio Jaime
- 9º Obrador-Obrador
- 10º Colegio Niñas
- 11º T. Gili

**Ferretería
Pascual**

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 83 63 92
ARTA - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN

PINTURAS • BRICOLAGE

SERVICIO DE ALQUILER

HORMIGONERAS • COMPRESORES

GENERADORES - MONTACARGAS

M. DISCO - ETC.

Ferretería SAN LORENZO

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

HÍPICAS

Con nuevas adquisiciones de trotones, la afición artanense termina el año, entre otros, los dos potros de un año hijos de ELIPHAR por la cuadra Na Porrassa, el caballo FARAON por Gabriel Vives, el alazán LORRIS hijo de HABEO - GRAZY por Josep Esteva Gelabert, el potro TOT LAS hijo de LAS DE BELLOUET - REINA por la cuadra Ses Eras, otras vez se encuentra en su cuadra el semental LABRADOR DE TOHURY, que este año había realizado la monta en Menorca, ha cambiado de propietario RODELLA, que ha sido comprada por Tomeu Ferriol, etc.

En la lista de caballos admitidos a correr, ha sido clasificada la hija de EGO y de ATENEA, NIT SANTA de la cuadra Hnas. Massanet Ginard. NIT SANTA todavía no ha debutado en competición, pero seguramente lo hará muy pronto.

Día 23 de noviembre, los trotones que tomaron parte en las carreras de Manacor, se clasificaron en sus diferentes pruebas, NOSTRO V.X. 1º a 1'26'5, N'ARTA 2º a 1'23'1 y JUNITA 3º a 1'22'5, destacaba esta última su participación en la carrera especial, concertada para aprendices del 80, en la cual era la única trotona nacional.

El día siguiente y en Son Pardo, donde el principal atractivo era la prueba Criterium 4 años, donde tomaba parte PANYORA, pero sin que la suerte le acompañase y en los últimos metros fue distanciada. El mismo día MERAVELLA y LOÇANA se clasificaron en 2º y 4º lugar respectivamente.

MALTEMPS V.X., nuevo record a 1'24'7.

La última reunión del mes en Manacor, fue muy numerosa la participación de equinos de Artà, con victoria del potro SENYOR C.M. a 1'34'8, segundas posiciones para NELIDUCCIA V.X. y LIEBRE O., en tercer lugar entraron SEMPRE DORADO y LUCAS, una cuarta clasificación para SUNITA. En esta reunión, después de un descanso, reaparece el troton francés QUICK LUI.

En Son Pardo, el primero de diciembre los caballos de Sa Corbaia, LIRICO a 1'25'5 y MALTEMPS V.X. a 1'26'8, se colocan en 2º y 3º lugar respectivamente.

Dos victorias conseguidas el día 6, en Manacor, por NELIDUCCIA V.X. y LIEBRE O.

Continuaba la buena racha de los trotones de la cuadra Sa Corbaia, el día 8, con la victoria conseguida por LIRICO, a cuyas riendas estaba Pere Miquel Vaquer, en una carrera muy bien llevada

SORTETA, conducida por Antonio Tous.

por su conductor con un gran remate del animal. MALTEMPS V.X., en una carrera muy luchada se clasificó en 2ª posición, con mucha importancia por el tiempo invertido de 1'24'7, nuevo record para este troton.

Buenas actuaciones del día 9 en Manacor, con victorias en sus respectivas carreras de NELIDUCCIA V.X. a 1'30'6, SORTETA a 1'34'4 y JOLY GRANDCHAMP a 1'29, segunda clasificación para TORNADE OF FRANCE a 1'23'7 y una cuarta posición para SUNITA. Los demás participantes de este día fueron SIMPATIC, N'ARTA, SEMPRE DORADO, FARAON, LORRIS, LIEBRE O., NOSTRO V.X., MORELLET, PANYORA y QUICK LUI.

En el Gran Premio Revista Trot, celebrado día 15 en Manacor, tomaban parte NOSTRO V.X. y QUILT DE BELLEVUE, en una pista de competición bastante pesada, debido al barro existente debido a las abundantes lluvias, QUILT DE BELLEVUE se clasificó en 2º lugar, y el mismo día en sus diferentes carreras, PANYORA consiguió una merecida victoria, N'ARTA hizo 2º, MORELLET y LUCAS 3º y SUNITA se clasificó en cuarta posición.

TOMEU FEMENIAS SARD

Fotos.— Revista TROT

Hipódromo de Son Catí.

Plaça Conqueridor, n.º 8
Tel. 83 52 44
07570 ARTÀ
(Mallorca)

Jardineria, Disseny
Manteniment i Venda de Plantes
JOAN LLABATA MOREY

Heu de creure i pensar que sa posaren a davant sa llimonera devora es nisprero i subaix sa parra que tapaven ses terrenyines d'una paret vella de pedres. Més lluny s'escala de collir figues i surran sa coloccassia per enmarcar un floret de bellor amb gracia, atractiu, encant i finura per donar i per vendre.

Corrien saons de l'any 1920 i encara que ja duguin, qualcuna, els cabells tallats a la moderna no feia gaire que anaven de pagesa.

Lo cert es que tragueren es taller dins es corral i es disposaren a plasmar-se per a la posteritat. Aquí les teniu i son, d'esquerra a dreta i començant per darrera:

Dretes; Bàrbara Ginard Amorós (Rebassona) germana d'En Serafi Porret per entendre-nos. Catalina Tous Esteva (Tous) sa dona de mestre Joan Colom aquell fuster de qui vos parlarem fa poc. Margalida Gayà Gelabert (Munjina), Margalida Servera Campins (Campins), mare d'es mestre Jeroni Cantó.

Assegudes: Catalina Esteva Esteva (de Ses Terres) casada amb Manuel Murta i mare dels nostres amics Miquel i morts a la flor de la joventut. Isabel Llites Carrió (Sallera) sa dona d'En Perico Manyà. Maria Esteva Esteva que moria quatre anys després i que fou dibuixanta de Can Paino. Antonia Riera Ginard (Tallaiera), mare del nostre particular amic Jordi

Llull (de sa Serradora) per més senyes si es que En Jordi dins la Vila hagués de menester senyes per esser conegut. Antònia Gayà Gelabert (Munjina) i sa nina es Na Catalineta Esteva (de Ses Terres), que mira la feta, sense mirar sa màquina de retratar que prou l'havien sermonada.

Es cosiolet d'abaix deu cubrir qualca defecte d'es trispol i això fa que l'enquadrament sia perfecta i si el color sepia del retrat mos

deixàs passar el colors veuriem verds i ocre es emmarcant ia blancor dels cutis i la de la roba brodada amorosament per unes mans de seda.

No calien a les hores cursats d'artessania. De la naixensa venia l'habitut i de fet els col·legis de nines es deien costures.

Quins temps mumareta, tan propers i ja pareixen desdibuxats dins sa boira d'es dies.

REGISTRE CIVIL D'ARTÀ

Moviment natural de la població. Mes de novembre 1991

NAIXEMENTS

31-10-91 Ana María Morillo Romero, filla de Juan-Antonio i Maria Carmen.

31-10-91 Kilian Jiménez Casado, fill de José Ramón i Maria del Carmen.

20-11-91 Antoni Llabrés Massanet, fill de Juan i Balbina-Isabel.

MATRIMONIS

3-11-91 Antonio Vives Riera amb Maria Francisca Ginard Torrens.

16-11-91 Juan-Antonio Quintana Dorado amb Sonia-Maria Jiménez Caiz.

17-11-91 Pedro Massanet Amorós amb Catalina Terrassa Sureda.

23-11-91 Ramón Ferrer Sureda amb Dolores Franco Hernández.

23-11-91 Enrique Darder Tous amb Isabel Moll Riera.

DEFUNCIONS

3-11-91 Maria Llites Nadal. C/ Pare Cerdà, 6. 86 anys.

6-11-91 Antonio Antich Nadal. C/ Bellpuig, 7. 89 anys.

6-11-91 Francisca Solivellas Cursach. C/ Montserrat Blanes, 9. 98 anys.

DEMOGRÀFIQUES

ELS NOSTRES MORTS

El dia tres de novembre ens deixà Maria Llites Nadal (Figuereta) vidua de Jaume Femenyies, (Gurries) i mare d'Antoni i Maria. A ells dos i als seus nets Jaume, Maria Teresa, Joan Antoni, Gaspar, Jaume i Margalida Cristina, així com als fills polítics Maria Villalonga i Jaume Caballero Torres, les feim arribar el nostre condol.

punt FINAL

Adéu, bons al·lots. Fins l'any que vé, després de Sant Antoni, patró del bestiar, i per tant patró nostre. Amb aquesta foto entranyable de l'any 1930, els dimonis foren En Jaume Vives Nebot (Tit) i En Joan Sansó (Geneca), amb aquesta foto deia, simbolitzam el nostre retorn pels primers vabgits de 1992.

Tornarem i creim que tendrem alé per a través 1992. I després què? «Chi lo sa». (Aquest pic no hem copiat).

